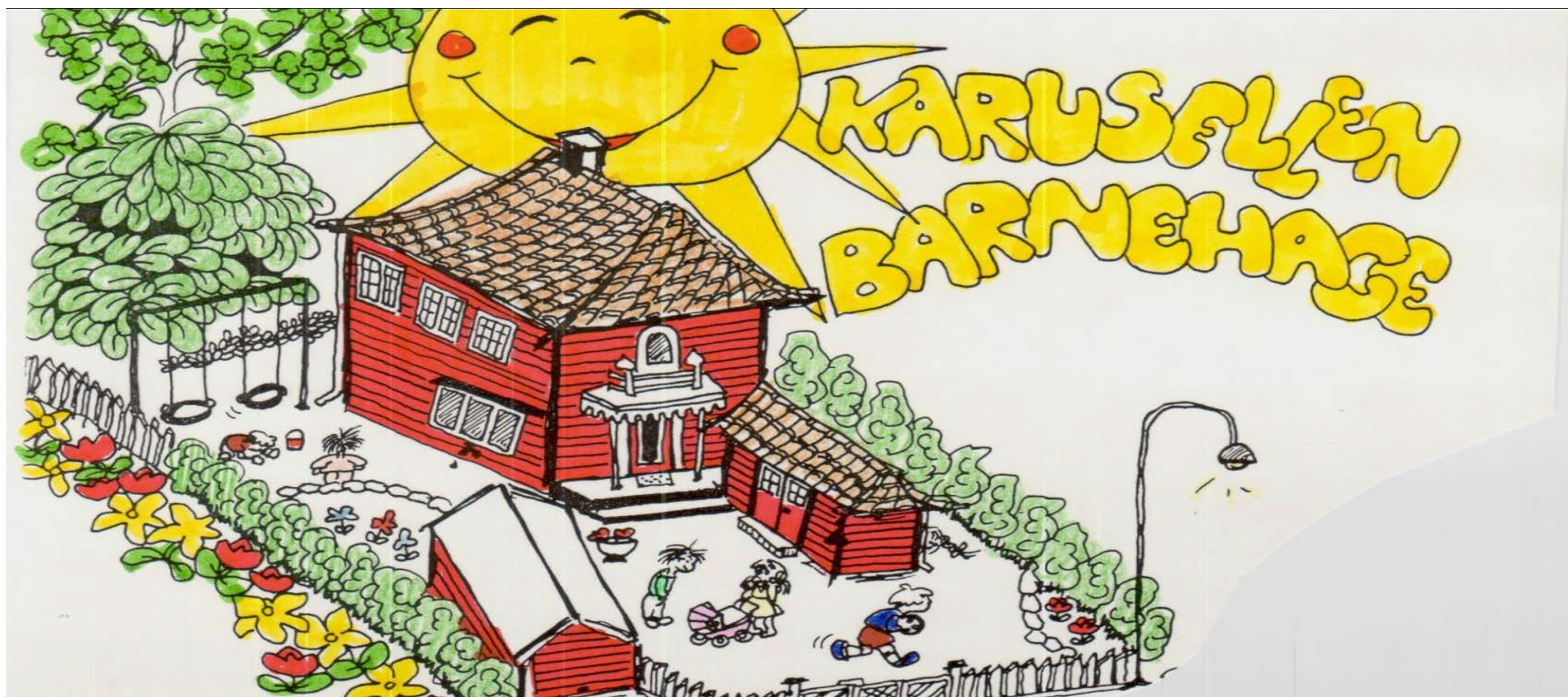

KARUSELLEN BARNEHAGE

ÅRSPLAN OG TEMA- 2020:
Grønn gruppe(1-3 år)

INNLEDNING

Planen gir en oversikt over hvilke tema vi vil arbeide med i barnehagen dette året. Sammen med langtidsårsplanen (virksomhetsplanen 2019 – 2024) og «oversikt over merkedagene vår og høst, er dette arbeidsdokument for personalet, en oversikt over barnehagens mål og innhold for eier, samarbeidsutvalget, foreldre og samarbeidspartnere.

I årsplanen finner dere en oversikt over hvordan vi har tenkt å arbeide med nye tema, og hvordan vi bruker tidligere tema for at barna skal oppleve "en rød tråd" i det vi til en hver tid arbeider med. Årsplanen, oversikt over merkedager og virksomhetsplanen er tre dokument som utfyller hverandre og sammen gir informasjon i tråd med rammeplan for barnehager.

Barnegruppen er aldersblandet fra 1-6 år, og det kreves planlegging på flere nivå, slik at det enkelte barn får være medbestemmende og medvirkende ut fra sine egne ønsker, forutsetninger og behov og at hvert barn sikres progresjon. Vår måte å forstå barns rett til medvirkning på, støtter seg blant annet til Berit Baes artikkel "Perspektiver på barns medvirkning i barnehage". Hun sier blant annet at en måte å forstå begrepet på er "at hvert barn har rett til å erfare at dets stemme blir tatt på alvor og har virkning i fellesskapet". I hverdagen betyr dette at alle barn får støtte til å uttrykke seg, bli synlig og ha en betydning i sosial sammenheng. For oss betyr det at vi legger vekt på å lytte til barns tanker og meninger, at barn skal være med å ta avgjørelser i egen hverdag og ha innvirkning på innholdet i barnehagen. Barn har ulike forutsetninger og ulike strategier for å fremme sitt ønske/behov. Hos de minste barna kan man se på kroppsspråk, humør og mimikk, mens de eldre barna kan være verbale, konkrete og direkte. Barnehagen gjennomfører derfor også barnesamtaler for den eldste gruppen. Vi er opptatt av den voksnes møte med barnet og hvilken betydning dette har på barnets mulighet for medvirkning. Vi skal bidra til at barna får mestringsopplevelser og samtidig har noe å strekke seg etter. Vi vil legge til rette for fordypning, gjenkjennelse og gjentakelse i barnehagens arbeidsmåter og innhold. Vi vil introdusere nye perspektiver og tilrettelegge for nye erfaringer og opplevelse og på den måten sørge for progresjon for barna gjennom bevisst bruk av materialer, verktøy, bøker, utstyr og leker og gjennom tema og prosjektarbeid. De voksne har som mål å lytte åpent og fange inn barnas innspill, skrive praksisfortellinger, gjøre formelle og uformelle observasjoner for så å legge dette (pedagogisk dokumentasjon) til grunn for vurdering, videre planlegging og justering av praksis.

Det er derfor utarbeidet to utgaver av årsplanen: en for gul og rød gruppe (3-6 år) og en for grønn gruppe (1 – 3 år). Barna får tilrettelagt aktiviteter i samsvar med interesser, behov, alder og modning. Det betyr at vi arbeider med barna i grupper, og at barna til tider gjør forskjellige aktiviteter og prosjekter.

Årsplanen er, i samarbeid med foreldre, et resultat av de kunnskaper personalgruppen har tilegnet seg om barna i karusellen barnehage.

Holdninger til barns lek og vårt syn på barn generelt berører fundamentale sider ved vårt pedagogiske grunnsyn. Vi vet at barna som er betrodd oss, er forskjellige og har ulike behov og forutsetninger. Vi bruker mye tid på å finne tiltak som sikrer at det enkelte barn trives og er i utvikling.

Vi legger vekt på å se og høre barn i lek og samvær med andre barn, og iverksetter tiltak eller aktiviteter for at barn som trenger det skal få hjelp til en bedre situasjon i barnegruppen. Barnas "stemme" gir som sagt føringer i hverdagen og utløser gjerne små eller store prosjekter hvor barna medvirker og medbestemmer ut fra sine interferenser, behov og forutsetninger.

Vi synes det er særlig viktig at små barn møter voksne som er følelsesmessig engasjerte, har kunnskaper, evner og vilje til å samspille og støtte barna på en anerkjennende måte, som fremmer trivsel, inkludering, vennskap, lek og læring, mangfold og positiv utvikling.

Gjennom aktivitetene beskrevet i plandokumentene, samt aktiviteter i dags- og ukerytmen, og barnas egne prosjekter gjennom året, får barna erfaringer innenfor alle fagområder omtalt i rammeplanen for barnehager i løpet av året.

Årsplanen er veiledende, da vi stiller oss åpen for barnas egne innspill og ideer, eller når vi ser det er behov for å ta opp andre tema. Det kan derfor være aktuelt å la nye aktiviteter og tema komme i tillegg til, eller i stedet for de oppsatte.

Ellers håper vi dere spør hvis det er noe dere lurer på. Hvordan eller hvorfor vi gjør de ulike tingene i barnehagen, osv. Vi vil prøve å hjelpe dere så godt vi kan.

Denne årsplanen har egen kalender hvor dere selv kan fylle inn merkedager og aktiviteter det er viktig å huske.

Hver måned vil dere i tillegg finne en utfyllende månedsplan i *Karusellnytt* (vårt månedsbrev)

På barnehagens oppslagstavle i garderoben vil månedsplanen og andre viktige opplysninger være tilgjengelig.

Dere finner virksomhetsplanen, årsplanen og annen viktig informasjon på vår hjemmeside <http://karusellen.barnehage.no/>

Vi håper den nye årsplanen vil være et godt hjelpemiddel for dere i hverdagen.

VI ØNSKER MED DETTE ET GODT SAMARBEID I TIDEN FREMMER, OG AT BARN VIL FÅ EN FIN OG LÆRERIK TID I BARNEHAGEN.

Hilsen: Anita, Gerd, Iris, Cecilie, Aasta og Marit

PRESENTASJON AV BARNEHAGEN.

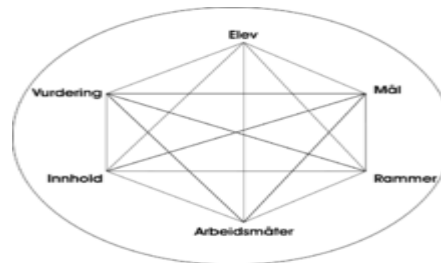
Karusellen barnehage holder hus i en trivelig rød malt villa, som ble oppført av arkitekt Per Geelmuyden Grieg i 1932. Karusellen barnehage leier huset av familien. Rommene i huset er store og lyse med god plass til allsidig lek og hverdagsaktivitet. Inngangen fører inn til barnegarderoben hvor hvert barn har tildelt sin plass. Stellerommet har inngang fra garderoben. Kjøkkenet er et sentralt og mye brukt rom i barnehagen, og er også gjennomgang for å komme inn til spisestuen og de to hoved stueene. Rommene er møblert med ulike soner, utstyr og materiell og er på den måten tilrettelagt for allsidig lek og aktivitet og progresjon til alle aldersgruppene. «Sovehuset» hvor små barn sover i egne vogner, er utformet med store vinduer som gir godt med dagslys og innsyn til de sovende fra både fra husets hoved stue og fra utelekeplassen. Ute området vårt har en gammel og vakker Rododendron hage som gir fine klatre muligheter for de store barna, og er akkurat passe ulendt i terrenget til å gi våre yngste gode motoriske hverdags utfordringer. På utelekeplassen finnes et leke hus med stor sandkasse og gjerde rundt. Den fine rutsjebanen og klatrestativet vårt er også populært og mye brukt av barna. Barna foretar mange spennende reiser i vår fine "lekebåt", og ser helt tydelig alle de farlige haiene som svømmer på lur like ved ☺ Barna kan også disse, eller boltre seg i lek med våre sykler og øvrige uteleker. Barnehagen disponerer også et hus til oppbevaring av uteleker. I dette huset er det innredet et lite atelier hvor mindre grupper av barn, sammen med pedagog, kan få utløp for sin kunstneriske kreativitet og blant annet få lære om teknikker, fargelære og om lys og skygge. Huset har store, hvite vegger som naturlig utgjør vårt eget Galleri.

Karusellen barnehage ligger ved foten av keiserlige Ulriken. Skogsområdet rundt Montana er et populært og mye brukt tur område for barnehagen. Skogen byr på et godt utvalg av løvtrær og nåletrær, blomster og andre vekster, fugler, insekter og små gnagere, elvevann og bål plass. Dessuten er Montana en gullgrube for barnas uendelige fantasi☺. Områder rundt Svartediket er også lett tilgjengelig for oss. Barnehagen har leieavtale med Svartediket Vel, og disponerer velforeningshuset 1-2 dager i uken. På våren og sommeren gir friluftsområdet en fin variasjon til turer og andre uteaktiviteter. Nærmiljøet vårt består av en fin blanding av eldre og nyere bolighus og bygg, og området har mye spennende historie for nysgjerrige små og store «forskerspiller».

I tillegg til å ha et flott, variert og utfordrende turområde, har vi mange nærliggende muligheter for kulturelle utflukter. Vi bruker kollektiv transport, eller tar beina fatt, og er ivrige brukere av byens museer, teater, konsert, bibliotek og annet avhengig av årets temavalg. Hvert år får de eldste barna skøyteopplæring i Bergenshallen fordelt over 6 uker fra midten av januar. Når vi får snø kan barna ta med ski eller akebrett til barnehagen, og vi er flittige brukere av akebakken på Montana. Når det ikke ligger snø på bakken, kan barna fritt ta med egne sykler til barnehagen.

De ansatte i barnehagen legger stor vekt på å skape gode hverdager for barna der trygghet, inkluderende felleskap, omsorg og det å bry seg om hverandre står sentralt. Gjennom barnehagens formelle læringsaktiviteter legges det til rette for fordypning, gjenkjennelse og gjentakelse samtidig som vi er opptatt av å oppdage og følge opp det barna er opptatt av. Gjennom små og større prosjektarbeid introduseres nye perspektiver og det tilrettelegges for nye opplevelser og erfaringer basert på det som barna allerede er opptatt av. Dette, sammen med bevisst bruk av leker og materiell, verktøy og tilgjengelig utstyr sikrer vi progresjon i barnehagens innhold for alle barn (se også *progresjon i omsorg, lek, danning og læring*). Vi vil være tydelige, nærværende voksne med både intellektuell og følelsesmessig tilstedeværelse for barna. Karusellen skal være et godt og trygt sted å være for både små og store, og vi legger vekt på å gi barna gode naturopplevelser året rundt. Barna skal oppleve glede, og føle seg betydningsfulle og velkommen hos oss. Vi vil være med å skape gode barndomsminner ved å bry oss om hverandre, være en del av et felleskap preget av varme og kjærlighet, og få virke – og medvirke i et miljø preget av ressurstenkning og anerkjennende holdning. I dette arbeidet legges også sterke føringer hos de ansatte for å forebygge og motvirke mobbing og utestenging mellom barn. Foreldre er viktige samarbeidspartnere for å skape «den gode barndom» for både egne og andres barn i barnehagen vår.

VERKTØY FOR PLANLEGGING AV TEMA OG AKTIVITETER FOR BARN

Hvert år planlegger personalet i samarbeid med foreldre og barna, årets nye målsetninger og tema. Arbeidet foregår på planleggingsdager for personalet, i samarbeidsutvalget med foreldrerrepresentant, på foreldremøter og ved å observere, skrive praksisfortellinger, gjennomføre barnesamtaler og fange opp og ta med signaler og utsagn fra barna i hverdagen. Didaktisk relasjonstenkning er en modell for didaktisk planlegging, gjennomføring og evaluering av arbeidet med barna. Didaktisk relasjonstenkning fungerer som et begrepsapparat og gir en forståelsesramme som klargjør sammenhenger og skaper bevissthet rundt forskjellige elementer barnehagelæreren må ta hensyn til. I tillegg til å være et verktøy for systematisk gjennomgang av konkrete didaktiske situasjoner, som gjør barnehagelæreren mer sensitiv og selvkritisk, så fører det til at den som skal lære bort ansvarlig gjøres. De didaktiske kategoriene i modellen omfatter: mål, innhold, deltakerforutsetninger, arbeidsmåter, rammefaktorer og vurdering. Vår pedagogiske plattform, våre mål og arbeidsmåter er beskrevet i barnehagens virksomhetsplan. Årsplanen gir informasjon om årets mål, aktiviteter og temavalg som er "milepæler" på veien mot overordnede mål. Arbeidet vurderes opp mot barnas utbytte av aktivitetene på planleggingsdager av personalet, på foreldresamtaler, og av foreldre på årlige brukerundersøkelser i samarbeid med Bergen kommune

BARNEHAGENS FORMÅL OG SAMFUNNSMANDAT

Barnehagens formål er nedfelt i barnehagelovens § 1, og sier at barnehagen skal arbeide i nært samarbeid med barnas hjem for å ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning. Formålsparagrafen innebærer at barnehagen skal legge til rette for barnas allsidige utvikling, fremme trivsel, læring og utvikling. Barnehagen skal legge vekt på å fremme livsmestring, bidra til god helse og følelsen av egenverdi hos barnet. Alle handlinger og avgjørelser som berører barnet, skal ha barnets beste som grunnleggende hensyn, jmfør grunnloven § 104 og barnekonvensjonen art.3 nr. 1. Dette er et overordnet prinsipp som gjelder for all barnehagevirksomhet. Barn skal møtes som individer, og barnehagen skal ha respekt for barnets opplevelsesverden.

Barndommen skal leves og nytes, og barna skal gis rom til å gjøre egne erfaringer som rusten dem til livet. Grunnlaget for å kunne delta i et demokratisk fellesskap, skjer i samspill og lek med andre barn og voksne. Barn skal få hjelp til å forstå seg selv, tro på egne ressurser og sakte men sikkert ta ansvar for eget liv. Dette forutsetter kjærlige, nære respektfulle og ansvarsbevisste voksne.

Barnehagen skal være et godt sted å være for barn, foreldre og ansatte. Verdien til Karusellen barnehage – kjærlighet, respekt, raushet, inkluderende fellesskap og engasjement skal gå som en rød tråd i barnehagens arbeid. Barn, foreldre og ansatte skal oppleve gode relasjoner, og et godt samarbeid. Barnehagens virksomhetsplan, årsplan og oversikt over merkedager gjenspeiler de formelle krav til barnehagen, samtidig som vi synliggjør våre egne satsningsområder og utviklingsområder for barna i karusellen barnehage over en 5 års periode og for inneværende år.

PROGRESJON I OMSORG, LEK, DANNING OG LÆRING

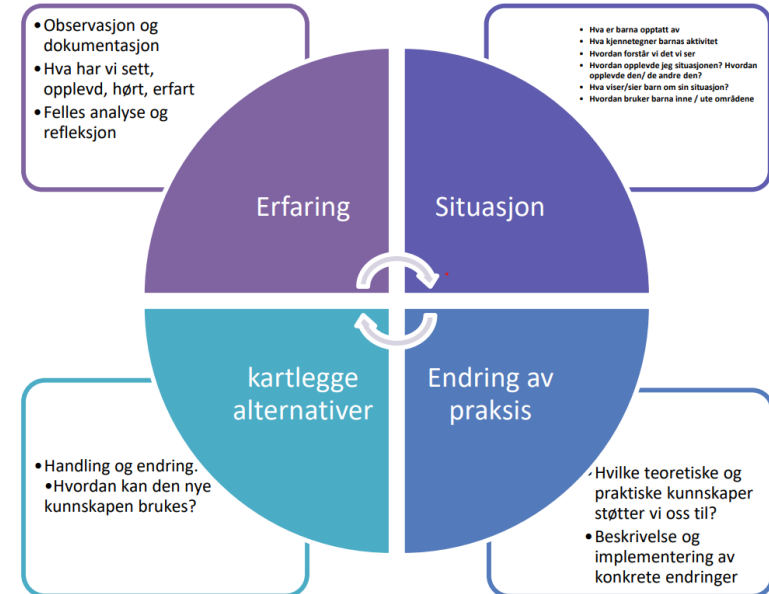
Årsplan skal vise hvordan barnehagen arbeider for å sikre progresjon i arbeidet med omsorg, lek, læring og danning. For oss innebærer progresjon i arbeidet at vi må arbeide som en lærende organisasjon, og vi vil derfor knytte progresjon til hvordan vi planlegger, vurderer, lærer av og justerer praksis.

Barnehagens arbeid skal være planlagt og basert på observasjon, dokumentasjon, refleksjon, systematisk vurdering og samtaler med barn og foresatte. (se virksomhetsplan s. 25 - 29 for utfyllende beskrivelse) Gjennom kontinuerlig vurdering av det pedagogiske arbeidet skal barnehagen sikre at alle barn får et tilbud som er i tråd med barnehageloven og rammeplanen. Personalets kompetanse er en forutsetning for et barnehagetilbud av god kvalitet. Progresjon innebærer at barnehagehverdagen må være tilrettelagt slik at alle barna skal kunne utvikle seg, lære og oppleve fremgang. For å fremme progresjon skal personalet tilrettelegge gjennom valg av pedagogisk innhold, arbeidsmåter, leker, materialer og utforming av fysisk miljø. Gjennom undring, utforskning og skapende aktiviteter skal barna utvikle kunnskaper og ferdigheter innenfor alle fagområder.

Slik vil vi arbeide med vurdering og progresjon:

Når vi jobber med vurdering av det pedagogiske arbeidet tas det utgangspunkt i punktene for egenvurdering som skisseres under hvert tema i det videre. Disse punktene skal brukes i barnehagens vurderingsarbeid og i tillegg sikre progresjon.

Barnehageåret 2020 vil vi arbeide med å systematisere de erfaringer og valg vi gjør oss, og hvordan det påvirker barnas trivsel, opplevelse av vennskap, bli inkludert og læring og utvikling. Vi vil bruke heftet «Pedagogisk dokumentasjon – å utvikle seg og lære sammen» som verktøy. Vi ønsker med det å synliggjøre vår forståelse og vårt arbeid med progresjon utover den mer skjematiske inndeling av progresjon knyttet til fagområdene i virksomhetsplanen, og fokusere vår innsats mot progresjon og utvikling som en prosess som påvirkes av våre arbeidsmåter som til eksempel i «prosjektarbeid».

Trygghet og omsorg For barnehagen er det en primær oppgave å gi barna omsorg og nærhet. Det er en sammenheng mellom hvordan barnet oppfattes av sine omsorgspersoner og hvilken omsorg det får. Omsorg er en forutsetning for at barna opplever trygghet. Trygghet og omsorg henger sammen, og danner grunnlaget for lek, læring, trivsel, og utvikling.

For å fremme progresjon i det pedagogiske arbeidet har vi valgt følgende punkter for egenvurdering av praksis: * Vi sikrer at alle nye barn har en primærkontakt og vurderer og utvikler vårt tilvenningsprogram i samarbeid med barnets foresatte * Vi sikrer at barna har og opplever tydelige rutiner (fast dagsrytme og struktur på dagen og uken (se også: dags – og ukerytmen) * Vi bruker dagtavle for å visualisere dagen og aktivitetene som kommer. * Vi legger til rette for felles erfaringer som kan danne grunnlag for lek, samspill og vennskap. * Vi tar i bruk og anerkjenner barnas egne omsorgshandlinger.

Et inkluderende leke- og læringsmiljø i barnehagen: skal ha en helsefremmende og forebyggende funksjon og bidra til å utjevne sosiale forskjeller. En god fysisk og psykisk helse er grunnlaget for livsmestring. Karusellen barnehage skal gi et trygt og inkluderende leke- og læringsmiljø, og legge til rette for at alle barn opplever å ha en betydningsfull plass i fellesskapet. Vi skal være et sted som fremmer livsglede, humor, undring, vennskap og inkluderende fellesskap og sunne kost- og helsevaner. Mennesket har behov for nære og trygge relasjoner, og trygghet gir barn muligheter til å utforske omverden. Å være deltaker i lek og få venner er avgjørende for barns selvfølelse, trivsel og meningsskaping. Å være venner betyr å bli godtatt og verdsatt for den en er. Selvfølelse handler om hvordan vi ser på oss selv, og hvor mye vi føler vi er verdt. Barn som kjenner sine styrker og svakheter, og tenker godt om seg selv, har bedre forutsetninger for å håndtere konflikter og motstå negativ påvirkning. En god selvfølelse er viktig for å bli et selvstendig menneske, som tør å stole på seg selv og tar gode valg - både for seg selv og andre. Det er de voksnes ansvar, både i barnehagen og hjemme, å legge til rette for at barna utvikler gode sosiale ferdigheter, og bidra til at de får positive vennerelasjoner. Dette er med på å forebygge mobbeadferd.

For å fremme progresjon i det pedagogiske arbeidet har vi valgt følgende punkter for egenvurdering av praksis: * Vi gjennomfører barnesamtalene vår og høst og spør om barnas opplevelse av vennskap og barnehagedagen (avhengig av alder og språkferdigheter). * Vi observerer og kartlegger relasjoner i barnegruppene, og sikrer at alle barn har noen å leke med. * Vi støtter barna i turtaking i lek, samspill og aktiviteter. * Vi gir rom for barnas egen konflikthåndtering og støtter med handlingsalternativer. * Vi støtter barnas egne omsorgshandlinger * Vi deltar i og støtter barnas lek. * Vi legger til rette for næringsrike og sunne måltid, og inkluderer barna i å velge blant et kvalitetsikret og sunt utvalg. * Barna blir jevnlig tatt med i valg av turområde og blir tatt med i planleggingen av utfuktens innhold.

Lek, læring og danning. Lek, læring og danning skal sees i sammenheng, og barnehagen skal legge til rette for læringsfellesskap der barna skal få bidra i egen og andres læring. Læring og danning skjer på ulike arenaer gjennom hele livet. I barnehagen er lek og samspill viktige læringsarenaer. Barnehagen skal legge til rette for barns læring i planlagte og spontane situasjoner, og tilby alle barn et rikt, variert, stimulerende og utfordrende læringsmiljø hvor barnets medvirkning er i fokus. Barnas nysgjerrighet, undring og interesse skal møtes av interesserte voksne. Danning er et sentralt begrep i det norske utdanningsløpet, fra barnehage gjennom skolegang. Danning er ikke et entydig begrep, men handler om å ruste barnet til å mestre livet. Danning dreier seg om å utvikle evnen til å tenke selv, reflektere og ta ulike perspektiver og være en medskap i fellesskapet.

Leken er grunnleggende når barnet skal formes som menneske. Leken styres av barnas egen virkelighet der prosessen er det viktigste. I denne prosessen øker barnets forståelse av ulike verdier og normer. De får erfaringer med og får testet ut hvordan løse konflikter og de lærer seg det sosiale samspillet. De kan leke det de har opplevd, skape nye ideer og utforske dem og prøve det ut i roller. Leken er lystbetont og indre motivert, leken har egenverdi – å leke er et mål i seg selv.

I Karusellen barnehage skal barna oppleve et stimulerende miljø som fremmer trivsel, læring og utvikling, og støtter opp om deres lyst til å leke, utforske, lære og mestre. Dette skal blant annet komme til uttrykk i arbeid med rammeplanens fagområder. Fagområdene gjenspeiler områder som har interesse og egenverdi for barn i barnehagealder. Fagområdene skal sees i sammenheng, og være en gjennomgående del av barnehagehverdagen.

Fagområdene er: □ kommunikasjon, språk og tekst □ kropp, bevegelse, mat og helse □ kunst, kultur og kreativitet □ natur, miljø og teknologi □ antall, rom og form □ etikk, religion og filosofi □ nærmiljø og samfunn

For å fremme progresjon i det pedagogiske arbeidet har vi valgt følgende punkter for egenvurdering av praksis: * Vi bruker natur- og realfaglige tema som utgangspunkt for arbeidet med de ulike fagområdene. * Fagområdene i rammeplanen blir naturlig ivaretatt gjennom tema og de valgte aktivitetenes tverrfaglighet, samt barnehagens mange tradisjoner, kulturelle utflukter og faste formelle læringssituasjoner. * Vi deler barna inn i grupper etter alder, modenhet, ønsker og behov, til aktiviteter og lek, både inne og ute. * Vi legger til rette for skjermede lekegrupper, og sikrer at barna får rom for og støtte til fordypning i leken. * Vi er aktive brukere av byens kulturtilbud, bibliotek og museer. * Vi bruker nærmiljøet og nærområdene våre til lek og læring, fordypning og rekreasjon * Vi bruker samlingsstund som en arena for refleksjon og samtaler i forkant og etterkant av aktiviteter.

Barns medvirkning: Barn har rett til å erfare at deres stemme blir tatt på alvor. Barns medvirkning handler om mer enn å være med på å bestemme. Det handler om barnets rett til å få støtte til å uttrykke seg, og bli synlig og være betydelig i sosiale sammenhenger. I tråd med vårt barnesyn handler det om å være lydhør for barnets mange ulike måter å uttrykke seg på, ikke bare verbalt. Vi lytter og lar oss inspirere av barnas nysgjerrighet. Vi holder liv i barnas spørsmål, studerer hvordan barna søker svar og utfordrer barnas tanker. Vi legger til rette for barnas egne prosjekter og tar deres interesser, ønsker og behov med i vurderingen, i planlegging og justering av praksis.

For å fremme progresjon i det pedagogiske arbeidet har vi valgt følgende punkter for egenvurdering av praksis: * Vi henter inn barnas innspill, ønsker og behov, skriver praksisfortellinger og gjennomfører barnesamtaler. * Vi jobber prosjektbasert med fokus på barnas allerede igangsatte lek og aktivitet i planene og legger til rette for gjenkjennelse, fordypning og nye perspektiver. * Vi observerer og dokumenterer praksis for å sikre at alle barn blir sett og hørt, i aktiviteter, lek, vennskap og samspill. * Vi legger til rette for at ulike materialer og leker er tilgjengelige for barna * Vi dokumenterer arbeidet vårt med «tilbakeblikk» til samtale og refleksjon mellom barn, mellom barn og deres foreldre og ansatte.

SWOT ANALYSE FOR KARUSELLEN BARNEHAGE

OMVERDEN	EGEN ORGANISASJON
TRUSLER	FORBEDRINGSOMRÅDER
• Redusert økonomisk ramme • Førskolelærermangel • Mangel på interessenter • Periodevis avgrenset tilkomst under utbygging av Haraldsplass sykehus, Haukeland sykehus og bybanen. • Støy i forbindelse med utbygging av bybanen • Behov for hyppig rissikovurdering og gode rutiner ved ferdsel uten for barnehagen i anleggsperioden.	• Profilering av barnehagen • Vedlikeholde hjemmesiden • Foreldresamarbeid i FAU • Vedlikeholde innemiljøet • Oppgradere uteområdet med flere nyttevekster • Inkludere det nye atelieret i det faste pedagogiske tilbudet • Redusere sykefraværet • Kompetanseheving / faglig oppdatering
MULIGHETER	STERKE SIDER
• Tilknytning til store nærliggende arbeidsplasser • Økt fokus på kvalitet • Tverrfaglig samarbeid med HVL • Fokus på samarbeid i forbindelse med overgang barnehage og skole – «Playdates» på tvers av barnehager • Miljøfyrtårn resertifiseres våren 2020 • Sterk foreldremedvirkning • Årlige brukerundersøkelser i samarbeid med Bergen kommune. • Etablering av flere grøntområder og nyttevekster i hagen.	• Godt arbeidsmiljø • Stabilt personale • Gode tur – og uteleksmuligheter som benyttes flittig • Barna gis store muligheter til medvirkning • Aktive og engasjerte ansatte. • Omsorgsfulle ansatte som er god på tilknytning og relasjonsbygging mellom voksne og barn, og mellom barna. • Variert mattilbud med fokus på mer sjømat i hverdagskosten (fiskesprell prosjekt) • Godt foreldresamarbeid • Engasjerte og interesserte eiere • Gode sovefasiliteter i eget bygg for de yngste barna

BARNEHAGENS OVERORDNEDE MÅL.

Barnehageloven og rammeplan for barnehagen gir klare føringer for det pedagogiske arbeidet i barnehagene. Formålsparagrafen fastsetter barnehagens samfunnsmandat og hvilket verdigrunnlag den skal bygge på. Barnehagens virksomhetsplan og årsplan gjenspeiler de formelle krav til barnehagen, samtidig som vi synliggjør våre egne satsningsområder og utviklingsområder for barna i karusellen barnehage over en 5 års periode og for inneværende år.

"Barn er bare så kompetente som deres omgivelser tilbyr dem muligheten til å være" (Pianta, 1999 s. 64). Læring og utvikling forutsettes av nærhet, fysisk kontakt og kjærlighet. Omsorg skal prege alle situasjoner i barnehagens indre liv hvor det stilles krav til personalets oppmerksomhet og åpenhet overfor det unike hos hvert enkelt barn. God omsorg måles på kvaliteten i relasjoner og tilknytning mellom voksne og barn, og barna i mellom. For oss er **omsorg – et ekte naturprodukt!!!**

Tidlig og god språkstimulering er en viktig del av barnehagens innhold. Både den non – verbale og den verbale kommunikasjonen er viktig for å utvikle et godt muntlig språk. Det å få allsidige erfaringer er avgjørende for å forstå begreper. Også det å samtale om følelser, tanker og opplevelse, er nødvendig for å utvikle et godt språk. Viktige sider ved kulturoverføringen er knyttet til både skriftlige og muntlige fortellinger, dikt, rim, poesi, regler og sanger, og leken er en grunnleggende livs – og læringsform som barna kan uttrykke seg gjennom. Det er en utbredt oppfatning at lek er tilfeldig og læring skjer formelt. Ingen av delene er riktig. Barna lærer gjennom leken uten at de nødvendigvis er bevisst det de lærer. Gjennom leken oppøver barna ordforråd og utvider sin begrepsverden. Barna trener sine muskler og sanser og bruker sin tanke og sin fantasi. I leken er barnet fritt til å prøve ut alternativer, og det reflekterer over forhold i "virkeligheten. Denne formen for lek er en av drivkreftene i utviklingen av språk og "ren" matematikk.

Matematikken finnes inne i våre hoder i form av abstraksjon og systematisering. Papirbretting er dermed ikke matematikk med mindre en tar i bruk geometrisk innsikt til å finne ut hvordan en går frem for å brette en bestemt figur. I naturen kan vi finne et materielt grunnlag for å gi eksempler på matematiske begreper og strukturer. Det samme gjelder de erfaringer barna gjør seg gjennom lek. Erfaringer barna gjør seg gjennom leken er et verdifullt «råmateriale», men matematikk blir det først av det når barnet gjennom refleksjon og språk kan bruke erfaringene til å finne ut noe gjennom eget logisk resonnement.. I barnas verden er matematikken til stede som tankestrukturer og handlingsmønstre og språk knyttet til den konkrete virkeligheten.(Einar Jahr, 2001). Det er derfor viktig for oss å legge til rette for å gi barna mange førstehåndserfaringer og gi barnas egen lek godt spillerom.

Vårt pedagogiske grunnsyn på barns læring er: Barn er ikke passive mottakere av kunnskap og forståelse, de er erobrere! Vår visjon er derfor ” Glade erobrende barn i lekende raust felleskap”!

Barnet erobrer selv gjennom lek, læring og gjennom sansing. Opplevelse bearbeides, blir til erfaringer og blir en del av barnas kunnskap. Læring er spontant og knyttet til "her og nå". Det skjer gjennom handling og i samspill med andre. For å sikre barna en trygg og god sosial og faglig hverdag i barnehagen vil vi dessuten innføre og arbeide med et psykologisk førstehjelps program som nå også er utviklet for barnehagebarn. Opplegget introduserer grønne og røde tanker gjennom «**Grønne tanker- glade barn**» og har til hensikt å stimulere barns tanke– og følelsesbevissthet. Barns tanker er avgjørende for barnets følelser, handlinger og utvikling. Barn kan øve på å bli en god venn for seg selv, en venn som støtter og trøster når livet er vanskelig, og gleder seg når mye går bra. De kan øve på å tenke om seg selv og andre med vennlighet og respekt. Det man lærer når man er liten, danner fundamentet for trivsel, læring og helse. Å utvikle omsorg for seg selv og andre, gjør gode dager bedre og vanskelige dager litt lettere å takle.

Det er et mål at alle aktiviteter i denne årsplanen skal inspirere til lek og utvikling ved at **forskning og erobring** gis utfordringer på mange ulike måter både faglig og sosialt. Sosialiseringsprosessene som barna gjennomgår i lek berører vesentlige sider ved barnekulturen. Barnehagens kultur og tradisjoner skal sammen med nye tema sikre at barna får rikelig tilgang på opplevelse som gir dem et allsidig lærings – og utviklingsmiljø.

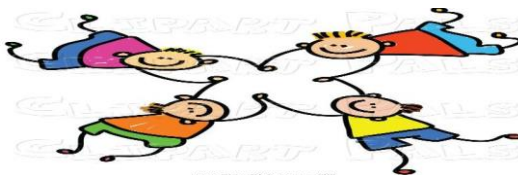
Med bakgrunn i vår kunnskap om barnegruppen har vi utarbeidet en årsplan som gjenspeiler behov og interesser innenfor fagområdene; Nærmiljø og samfunn, kommunikasjon, språk og tekst, kropp, bevegelse og helse, natur, miljø og teknikk og antall, rom og form, kunst, kultur og kreativitet og etikk, religion og filosofi og. Vi har valgt å tilnærme oss tema med en arbeidsform vi kaller: **”Barn som forskere”**.

I år vil arbeidet med de ulike fagområdene i rammeplanen ha en tilnærming gjennom vårt hovedfokus **”Barn som forskere”**. Små barn undrer seg mye og vi erfarer at spørsmål ofte er rettet mot seg selv, om naturen og fenomener i hverdagen. Det er et mål å videreutvikle barnas naturlige undring og nysgjerrighet og vi vil legge til rette for at barna møter **realfag, språk og estetiske fag** på en undrende og utforskende måte.

Gjennom observasjon av barns lek og interesser, og samtaler og innspill fra foreldre har vi kommet frem til årets valg av tema og fokusområder. Tema som barna har vært opptatt av handler om blant annet plast i naturen og i havet og hvordan dette påvirker livene til fisk, småkryp og insekter. **Gjenbruk og resirkulering** vil derfor være i fokus og barna får lære om, og ta aktiv del i kildesortering og gjenbruk i hverdagen. Dette er med på å gi barna gode holdninger som de tar med seg videre i livet. Karusellen barnehage ble **Miljøfyrtårnsertifisert** første gang i 2010, og vi vil arbeide for ny **resertifisering** våren 2020. **Miljøprofilen** og **bærekraftig utvikling** vil få en sentral plass i valg av aktiviteter, fordypping og progresjon. Parallelt vil vi observere seljetreet ute i barnehagen vår gjennom de fire årstidene. Vi skal utføre **forskningsaktiviteter** som gir økt kunnskap og forståelse for de valgte tema. Her vil barna få lære om **nedbrytningsprosessen** og **naturens egne nedbrytere** gjennom forsøk, praktiske studier og gjennom litteratur. Gjennom året skal vi fortsette arbeidet fra 2019 og videreutvikle og etablere flere bed og planteområder i hagen vår til både prydbusker og nyttevekster, og få mer kunnskaper om «**vekselbruk**» og «**matauk**». Vi skal også gjennomføre et «**kyllingsprosjekt**» hvor barna vil bli involvert i og får studere utviklingen fra egg til kylling. **Karusellen barnehage** ble i 2011 **”fiskesprell barnehage”**. Vi viderefører gode vaner, og har som mål å implementere større variasjon av sjømatprodukter til barnas måltider. Barna blir også tatt med i planlegging, forberedelse og tilberedning av mat og måltider i mindre grupper etter «turtakingsprinsippet» Arbeidet med de ulike temaene i årsplanen og fagområdene i rammeplanen vil ha en tilnærming gjennom **”Barn som forskere”** hvor det er et mål å videreutvikle barnas naturlige undring og nysgjerrighet. For å utvide og støtte opp om barnas læringsprosesser og deres lek og kreativitet vil vi bruke **digitale verktøy** i det pedagogiske arbeidet. Vi skal søke informasjon, dokumentere med bilder og med film. De ansatte vil være aktive sammen med barna og bidra til at en begynnende etisk forståelse knyttet til digitale medier.

Fagområdene i rammeplanen, Nærmiljø og samfunn, natur, miljø og teknologi, kropp, bevegelse, mat og helse, kunst, kultur og kreativitet, antall, rom og form, og etikk, religion og filosofi, blir naturlig ivaretatt gjennom tema og de valgte aktivitetenes tverrfaglighet, samt barnehagens faste formelle læringssituasjoner. Årsplanen preges også av at vi tar godt vare på høytider og gode tradisjoner i barnehagen vår. Vi er dessuten flittige brukere av byens mangfoldige kulturelle tilbud. Barnets utbytte av aktivitetene vurderes hver måned opp mot innhold, våre arbeidsmåter og våre mål.

MÅLSETTING FOR GRØNN GRUPPE (1 – 3 ÅR)

I arbeidet med de yngste barna (1-3 år) går store deler av dagen med til daglige gjøremål som måltider, soving, bleieskift og av / på kledning. Den vanlige barnehagehverdagen med sine rutiner og gjøremål utgjør viktige uformelle lærings situasjoner for barna. «Hverdagslivet» er summen av faste rutiner, lek og aktiviteter der barna får øve seg gjennom lek, konsentrasjon, selvstendighetsøvelser, motorikk, samtaler / kommunikasjon og konfliktløsning.

Daglige rutiner:

Vi legger vekt på at hverdagsaktiviteter og rutinesituasjoner i barnehagen skal oppleves meningsfulle for barna. Vi setter derfor av god tid for å skape mest mulig ro til læring, undring, utforskning og samtale. Både måltider, bleieskift og garderobesituasjonen gir personalet en gylden anledning til å gi det enkelte barn oppmerksomhet og bekreftelse. De voksne «tilbyr» barna språk og begreper ved å ordsette og beskrive handlinger og omgivelsene «her og nå». Personalet støtter og utfordrer barnets utvikling av selvstendighet ved legge til rette for at barna får prøve / klare selv. En leken tilnærming med humor og glede settes høyt i samvær med barna og både spontan sang, rim og regler bidrar til faglig kvalitet i samspillet.

Leken er barnets viktigste uformelle læringsaktivitet og er den aktiviteten som oppleves mest betydningsfull for barnet. I leken trenger 1 – 3 åringene mye plass til å utfolde seg på og de trenger leker og bøker som gir mulighet til utforskning og undring. De små barna trenger mye oppmerksomhet og nærhet. De voksne sitter mye på gulvet sammen med barna og er viktige bidragsytere og støttespillere i barnas parallell lek, samlek, og språklige- og sosiale utvikling.

Språkutvikling og begrepsforståelse, Barna tilegner seg språket i samspill med sine omgivelser. Fra pludreløyer til det første ordet kommer. Språk og atferd kobles sammen og gi og ta leker er kjerneaktiviteten. Barnet hermer og etterlikner, setter sammen to og tre ords setninger og erfarer at hver gjenstand har et eget navn. De stiller etter hvert hva – spørsmål, lytter og imiterer. Både den non-verbale (kroppsspråk) og verbale kommunikasjonen er viktig for å utvikle et godt muntlig språk. God språkbeherskelse har stor betydning for sosial lek og samspill med andre barn og får betydning for barnets oppfatning av seg selv. Sammen med sosial kompetanse er gode vilkår for språkutvikling vårt viktigste målområde både i uformelle og formelle læringsaktiviteter. Barnehagen benytter pedagogiske verktøy som «språksprell», «snakkepakken» og «sansekort» Dette er metodiske språkleker og språkutviklingsverktøy utviklet for barnehagen. Vi anser likevel sang og musikk som den viktigste og mest verdifulle metoden for små barns språkutvikling, samspill og opplevelse av tilhørighet.

Danning: Danning handler om at barnet skaper seg selv i gjensidig samspill med andre mennesker og med omgivelsene. Danning er en livslang prosess som blant annet handler om å utvikle evne til å reflektere over egne handlinger og væremåte. Barnet har rett til, og behov for, å bli sett, hørt og verdsatt, men må samtidig forholde seg til andres rett og behov for det samme. Gjennom gode dannelsesprosesser ønsker vi å sette barnet i stand til å forholde seg prøvende og nysgjerrig til omverdenen og til å se seg selv som et verdifullt medlem av et større felleskap. Anerkjennende voksne som gir barna mulighet for medvirkning og deltakelse er en forutsetning for god dannelsesutvikling. Danning er også en forutsetning for meningsdanning, kritisk tenkning og demokrati. Danning er et begrep som omfavner mer enn utvikling, omsorg, oppdragelse og sosialisering. Vi «speiles» i hverandre, vi påvirker og blir påvirket. Særlig med tanke på forebygging av mobbing er bevisste og reflekterte voksne betydningsfulle rollemodeller for barna. «Små gryter har også ører» og voksnes utsagn og handling i deres nærvær vil bli imitert og omsatt i handling.

I Karusellen barnehage skal barna få en trygg, spennende og utfordrende hverdag i varierte omgivelser. Hverdagen skal bære preg av mye lek, humor, glede og felles undring og utforskning. Vi ønsker å være mye ute i vår barnehage og uteområdet gir gode rammer for allsidig utforskning, lek og aktivitet. Uteområdet gir barna større spillerom i egen aktivitet, og gir derfor viktige rammer for å skape gode relasjoner til hverandre og på tvers av aldersgruppene. Barna lærer om sin sosiale verden gjennom relasjoner til andre mennesker. Likeledes lærer barna om seg selv i møte med andre barn. Gode relasjoner til andre barn og til voksne fremmer utvikling og er en forutsetning for medvirkning og danning (jfr. Barnehaageloven s.9).

Uteområdet gir oss unike muligheter til å involvere alle fagområdene og til å gi barna en positiv ute – og natur opplevelse. Barnehagens formelle læringsaktiviteter gjennom dette året skal gi barna kunnskap om seg selv og kjennskap til naturens mangfold av dyr, planter og årstidsendringer.

Januar

Innhold:

Tema: Gjenbruk og Gjenvinning

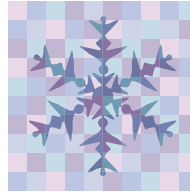
Årstad: vinter- nøkkelord

Seljetreet i vinterstand

Forsøk 1: vann i fast form, løfte is med fyrstikk.

Forsøk 2: hva flyter og hva synker?

Planleggingsdag 31.02.20

Sanger: «januar sangen»

Arbeidsmåter:

Selje i vinterstand; vi studerer hvordan selja ser ut om vinteren. Vi ser på spesielle kjennetegn. Vi tar med litt bark fra treet, og en grein, som vi henger opp på vårt eget tre. Treet får 4 greiner- en for hver årstid. Vi tar bilde for å dokumentere. Vi ser etter knopper, blad, rakler, frø, stammen og barken. Vi leter etter dyr på eller rundt treet og om det er mose på det.

Vinter; Det å utnytte årstidene er kanskje selvfølgelig for oss. Om vinteren er det mange muligheter for å utforske naturfaglige fenomener. Barn jubler ved det første snøfall. Bygging med snø og is gir inspirasjon til lek og læring og er et flott utgangspunkt for utforskning. Vi lager islykter hvis det blir kaldt nok, snømenn, og aking i skogen vår. Vi gjør barna oppmerksom på og ser på værforandringer og bruker det som utgangspunkt for samtale og undring. Vi maler våre egne vinter bilder, som vi henger opp i barnehagen. **Forsøk 1. Vann i fast form. Løfte is med fyrstikk:** vi trenger et kar med vann, en isbit, en fyrstikk og litt salt. Vi legger isbiten i vannkaret og legger fyrstikken oppå. Vi drysser på litt salt rundt fyrstikken. Nå kan vi løfte isbiten opp av vannet med fyrstikken. **Forsøk 2.** vi ser på hva som flyter og synker i vann. Vi forsøker med bl.a. leker, glass, plastikk, papir, en appelsin med og uten skall og diverse som barna selv finner. Hva betyr å flyte? Hva betyr å synke? Vi snakket også om hva er lett og hva er tungt... Hvorfor flyter noe mens andre ting synker? Hva som hører til i naturen og hva som ikke hører til i naturen. Og hvor vi skal kaste søppel.

Mål:

Selje i vinterstand; barna får lære om seljen gjennom årstidene og hva som gror og bor rundt selje treet. Seljen blomstrer tidlig, og er viktig føde for insektene. Barna får følge treet gjennom årstidene, og lære om årstidsbestemte forandringer.

Vinter; Naturfaglige fenomener oppleves i forbindelse med årstider. Knytte naturfag til barnas liv og det som skjer rundt dem. Gjennom arbeid med ulike vinteraktiviteter får barna rike og varierte opplevelser og erfaringer, utfordringer og mestringsopplevelser. Barn som gis gode naturopplevelser blir også glad i naturen. Barna gis mulighet til å tilegne seg mange førstehåndserfaringer når de opplever, utforsker og eksperimenterer med naturfenomener og fysiske lover. **Forsøkene** er med på å bidra til å forstå vannets mange egenskaper som vann som fast stoff og væske, og vannets overflatespenning. Barna får en større forståelse for hva som hører til naturen og hva som ikke hører til i naturen. Her får barna tilbudt begreper innen språk og matematikk.

Nøkkelord: Videreutvikle barna sin begrepsforståelse ved bruk av et variert og temabasert ordforråd.

Januar

uke	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lørdag	Søndag
1			1.	2.	3.	4.	5.
2	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.
3	13. Gang på skøyter for gul og rød gruppe. Grønn gruppe lek i bhg.	14.	15.	16.	17. Grønn gr. Til barnas kulturhus; Det blå kamskjellet kl.10.00. dra fra bhg. kl. 09.00	18.	19.
4	20. Gang på skøyter for gul og rød gruppe. Grønn gruppe lek i bhg	21.	22.	23.	24.	25.	26.
5	27. Gang på skøyter for gul og rød gruppe. Grønn gruppe lek i bhg	28.	29.	30.	31.		

Februar

Innhold:

Tema: Gjenbruk og Gjenvinning

Årstid: Vinter- Nøkkelord

Samefolkets dag

Karneval og Karnevalkafe 20.02. kl.15.00- 16.00

Kylling prosjekt; legge egg i rugemaskin 11.02

Til barnas kulturhus; Riverso kl. 10.00. dra fra bhg. kl. 9.00

Uke 9 skolens vinterferie uke

<https://miljuskole.no/video/veien-til-sorteringsfabrikken/>

Sanger; «februar sangen», og karnevalsanger

Arbeidsmåter:

Gjenbruk og Gjenvinning: Vi snakker om hvor søpla blir av og hva den brukes til. Vi studerer søppeldunkene vi har i barnehagen, og deres merking. Vi ser filmen om «veien til sorteringsfabrikkene». I filmen får vi lære om kildesortering og gjenvinning, og barna får innblikk i forskjellige typer sorteringsarbeid ved samlebandet mellom tromler og summende hjul. Det meste kan resirkuleres og gjennom «Loop Miljuskole» får barna innblikk i at melkekartonger kan bli til cornflakes pakken eller en konvolutt, pizzaesken kan bli skoens dine. plastflasker kan bli til din nye fleezegenser, metallemballasje kan bli en ny sykkeldele eller en binders. Bildekk (slik som på dissens vår) kan bli skytematter ved sprengningsarbeid og støvvoller.

Kylling prosjekt; Denne våren skal vi klekke kyllinger i rugemaskin i barnehagen ☺ Dette vil bli et prosjekt som skal gå over flere uker. Først skal eggene ligge i rugemaskinen i 3 uker, og etter klekking skal kyllingene bo i barnehagen i rundt halvannen uke før de flytter hjem til skolehagen til Cecilie. Der vil det kanskje også bli muligheter for å besøke dem senere. Barna skal få følge prosessen tett hele veien fra egg til kylling. Før oppstart vil vi lyse eggene og se ut hvordan de ser ut inni. Vi vil også knekke noen egg, titte på innholdet og snakke om hva som skiller et rugeegg fra et mateegg. Barna vil få være med og desinfisere eggene og plassere dem i rugemaskinen. Selve rugingen tar 3 uker. I denne tiden vil vi se på bilder og snakke om livet i egget, lyse eggene flere ganger og se på utviklingen til kyllingene. Vi vil prøve å møte barnas undring og ta deres spørsmål på alvor. Prosjektets fokus skal utvikles etter barnas interesser, og det er alltid spennende å se hvilket fokus prosjektet får denne gangen. Etter klekkingen skal barna få være med på alt av stell, føring, rengjøring og temming av kyllingene. Vi planlegger å legge eggene i rugemaskinen tirsdag 11. februar. Da kan vi forvente klekking rundt tirsdag den 3. mars. Selve klekkingen tar et par døgn fra førstemann kommer ut av egget til sistemann er klar, så det blir nok spenning både mandagen og onsdagen også ☺

Markere samefolkets dag: Vi markerer dagen i felles samlingsstund, hvor vi forteller om samefolket og litt om deres historie og levested. Vi viser bilder av "samiske klestradisjoner", lavvo og reinsdyr. Vi lager det samiske flagget, og lager samisk festmat; Bidos fra Karasjok, til lunsj. Dette er samisk festmat som tradisjonelt serveres på samenes dag. (Oppskrift; 4 porsjoner: 500 gr reinkjøtt av bog eller steik og 1- 2 kraftbein, 1,5 l vann, 2 ts salt, 1 ss. Hvetemel utrørt i kaldt vann, 2 stk gulrøtter i skiver, 3 store poteter i terninger, bruning: 2 ss meierismør, 8 ss hvetemel. Kjøttet skjæres i små biter og kokes med kraftbein i vannet. Melet røres ut i litt kaldt vann og helles over kjøttet. Kokes i 20 min. Gulrøtter og poteter tilsettes og kokes videre i 10 min. Smørret smeltes og melet brunes. Bruningen has i bidosgryten og kokes sammen i 15 min. Serveres med flatbrød. "Leage buorre"!!!!)

Karneval/ fastelavn Vi lager svarte papirkatter som vi pynter barnehagen med til karnevalskafe, Vi lager en papirsekk som vi skal bruke til "å slå katten ut av sekken". Barna får lage forskjellige instrumenter gjenbruksmateriale.

Karnevalskafe: Barna møter i barnehagen utkledd. På formiddagen har vi "vis og fortell samling" hvor barna presenterer seg selv med å fortelle om hva de er utkledd som og vise hva de kan gjøre i kraft av rollen. Litt "klovnerier" og fremvisning av sketsjen "Fruen og tjenestepiken, Emma", blir det også. (fremføres av personalet.)

På kafeen blir det blir sangunderholdning fra barna og samba og rytmer fra egenproduserte instrumenter. De eldste barna selger hjemmebakte og drikke fra kafeen vår. Vi avslutter med å "slå katten ut av sekken".

Mål: Kylling prosjekt; Med dette prosjektet kobler vi med vår og nytt liv i naturen. Barna får erfare hvor maten kommer fra og arbeide med fagområdet bærekraftig utvikling. Med dette prosjektet vil være et fint utgangspunkt for å arbeide med sosiale relasjoner og hvordan man skal behandle både dyr og medmennesker.

Gjenbruk og Gjenvinning: Fremme holdninger, verdier og praksis for et mer bærekraftig samfunn.» *Barnehagen skal bidra til at barna kan forstå at dagens handlinger har konsekvenser for fremtiden»(Rammeplanen 2017,s.10).*

Markere samenes dag: I rammeplanen for barnehager heter det i fagområdet "Nærmiljø og samfunn" at barnehagen skal bidra til at barna blir kjent med at samene er Norges urbefolkning og får kjennskap til samiske fortellinger, sagn og andre deler av samisk kultur og hverdagsliv. **Karneval:** betyr "slutten på kjøtt" og markerer inngangen til fasten. Tradisjonen er en kilde til lek og kunnskap om vår historie, vår kultur, myter, tro og overtro.

Februar

Uke	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lørdag	Søndag
5						1.	2.
6	3. Gang på skøyter for gul og rød gruppe. Grønn gruppe lek i bhg.	4.	5.	6. Samefolkets dag 	7.	8.	9. Morsdag
7	10. Gang på skøyter for gul og rød gruppe. Grønn gruppe lek i bhg.	11. Legge eggene i rugemaskinen. Besøk fra Haukeland skole 9.30.	12. Foreldremøte kl. 19.00	13.	14. Grønn gr. Til barnas kulturhus; Riverso kl. 10.00. dra fra bhg. kl. 9.00	15.	16.
8	17. Gang på skøyter for gul og rød gruppe. Grønn gruppe lek i bhg.	18. SAMARBEIDSMØTE: Overgang barnehage / skole på Haukeland skole (dato ikke bekreftet)	19.	20. Karneval og karnevals kafé kl.15.00-16.00. Foreldre m/familie er hjertevelkommen	21.	22.	23. Fastelavn
9	24. Skolens vinterferie uke	25.	26.	27.	28.	29.	

Mars

Innhold:

Tema: Gjenbruk og Gjenvinning og progresjon i tema; Lage eget kunst verk av gjenbruksmateriale

Årstad: Vår – Nøkkelord; seljetreet om våren, dokumentere med bilde hva vi ser.

Økologisk kjøkkenhage; så frø inne, gjøre klar «mini vekselbruk» ute, tømme kompostbingen

Kylling prosjekt; klekking av egg

Sanger: «Mars sangen», «en liten skylling i egget lå»

Regle: «egget», «tre små kyllinger»

Arbeidsmåter:

Selje treet vårt; Selje er vårens viktigste frokost for de første insektene. Selja er tidlig ute med sine knopper av lodne gåsunger/ pusekatter. Når blomstringen starter, ser vi at de gule hannraklene og de grågrønne hunnraklene sitter på hver sine trær. Seljeblosten trenger hjelp fra insekter til å spre pollen for at befruktningen skal skje. Humlen er ofte på selja og får god nektar som den får mat fra, og kan starte med å lage et bol. Vi plukker inn en grein fra selje treet og henger på treet inne i lag med nøkkel ord om våren. Vi ser etter insekter og andre krypdyr rundt treet vårt, og dokumenterer dette med bilder. Jorda klarer seg ikke uten insektene. De er avgjørende for pollineringen av planter, for nedbrytning og jorddannelse og for å spre frø. Og så er de en viktig næringskilde for andre, enten det er pattedyr, fugler eller insekter

Gjenbruk og gjenvinning; vi snakker om det vi har lært og gjort om gjenvinning og gjenbruk så langt. Barna blir oppfordret til å være kreative og lage sitt eget kunstverk av tilgjengelig gjenbruksmateriale, som tomme doruller, melkekartonger, gamle klær, knapper, naturmaterialer m. m. barna får uttrykke seg språklig gjennom å fortelle hva de vil lage og med hvilke materialer og former de vil bruke (begrepslære). Gjennom utforskning og lek med ulik materialer kan barna lage flotte kunstverk. Gjennom å eksperimentere med ulike former vil de få en begynnende forståelse av geometriske former og at ulike former har ulike navn.

Økologisk kjøkkenhage: mars / april er tiden for å så frø. Vi sår først inne; tomater, squash, gulrot, paprika, basilikum, persille med mer. Vi gjør klar vårt "mini vekselbruk med god matjord. Plantene settes ut i kassene i april / mai etter temperaturen. Vi dyrker i plante kassene våre blant annet poteter, gulrot, løk og kål.

Kompostering: Kompostbingen tømmes og gjøres klar for videre kompostering av matavfall. Barna er med etter tur og tar ansvar for å tømme matavfallet i den, og strø med kompoststrø. Jorden vi produserer i løpet av året skal benyttes til jord forbedrer til neste års planting i "mini – vekselbruket".

Mål:

Selje treet; I Norge har vi store sesong variasjoner, og vi merker godt når våren kommer, og våkner til liv etter en mørk og kald vinter. Vårt mål er å gjøre barna oppmerksom på forandringene som skjer i naturen etter årstidene. Tid er matematisk begrep. Å lære om insektene gir også en bedre forståelse av livet i skogen, og det store mangfoldet av arter som er avhengig av den for å overleve.

Gjenbruk og gjenvinning; Rammeplanen(2017,s.50) sier at «barna skal støttes i å være aktive og skape egne kunstneriske og kulturelle uttrykk. Barnehagen skal legge til rette for samhengighet og kreativitet ved å bidra til at barna får være sammen om å oppleve og skape kunstneriske og kulturelle uttrykk». Barn uttrykker seg i mange uttrykksformer samtidig. De maler, tegner og utfolder seg i mange slags materialer. Mange barns muntlige tekst er knyttet til uttrykksformer som mimiske opptrinn og de synger og lager rytmer(multimedieuttrykk) Tegning og formingsaktiviteter skaper i særlig grad utgangspunkt for både bearbeidelse, redegjørelse og fortellinger. Dette gjelder alle fagområder.

Økologisk kjøkkenhage og kompostering: Gjennom kildesortering og produksjon av egen matjord og kjøkkenhage, får barna ytterligere innsikt i økologi og naturens fine samspill – som vi selv er en del av. Barnehagen arbeider målrettet for å ivareta vårt gode miljøfokus, og som kvalifiserer oss til Miljøfyrtårn sertifikat. Det er et mål å lære barna gode vaner ved å gjøre kildesortering like naturlig som ethvert annet daglig gjøremål. Barna får lære om prinsippene ved økologisk dyrking av et utvalgt grønnsaker, urter og bær. **Så frø:** Å så frø og drive frem til planter med frukt, gir barna ytterligere erfaringer og kunnskap om vekst. Å så nytteplanter er også en av barnehagens tradisjoner, og inngår i barnehagens fokus på kosthold.

Mars

Uke	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lørdag	Søndag
9							1.
10	2.	3. Klekking av eggene? 	4.	5.	6. Gul og rød gr. Til barnas kulturhus; Neseviserne kommer kl. 10.00. Dra fra bhg. kl. 9.00	7.	8.
11	9.	10. Barnehagedagen; «ulike sammen»	11.	12.	13.	14.	15.
12	16. Gul og rød gr. Til barnas kulturhus; Fru Natt kl. 11.30	17.	18.	19.	20.	21.	22.
13	23.	24.	25.	26. 	27.	28.	29.
14	30. Gul og rød gr. Til barnas kulturhus; Jubelblues med Good Time Charlie kl. 11.30. Dra fra bhg. kl. 10.00	31.					

April

Innhold:

Tema: Gjenbruk og Gjenvinning og progresjon i tema; graver ned en søppelskatt nede i skogen vår.

Forsøk: hvordan nedbryterne arbeider.

<https://www.nrk.no/skole/?page=search&q=Klima&mediald=24181>

Årstid: vår – Nøkkelord

Påske: lage påskepynt

Påskekafe: Torsdag 02.04 kl. 15.00 – 16.00. Foreldre m/ fam. er hjertelig velkommen!

Påskeferie fra onsdag 08.04, første dag etter påskeferien er tirsdag 14.04

30.04 BESØKE STEND ARK UB sin smådyrsavdeling kl.10.30 – 12.30

Sanger: «april sangen», «en liten kylling i egget lå», «dine hender er fulle av blomster»

Regle: «reven er en hønsetyv», «mor humle»

Arbeidsmåter:

Gjenbruk og gjenvinning: Vi graver ned en søppelskatt nede i skogen vår, som består av matrester, plast, glass og metal. Vi skal finne ut hva som skjer med matvarer og det andre avfallet når de blir gravd ned i jorda. Vi tar bilde av det vi har gravd ned, slik at vi husker hva vi har gravd ned, og henger dette opp på veggen inne i barnehagen. Vi markerer hvor vi har gravd ned avfallet med steiner og pinner. Vi lar dette ligge nede i jorda en stund fram til sommeren. Da graver vi opp igjen og ser hva som har hendt. Vi tar bilder og dokumenterer hva vi har oppdaget. Hvordan ser det ut og finner vi alt som er gravd ned? Kan vi kaste søppel i naturen? Alt som lever på jorda, lever av å spise hverandre. I bakken finnes det usynlige bakterier og sopp som har kost seg med matvarerestene vi har gravd ned. Kanskje har også insekter spist av det. Men ikke-levende materiale, som plast og glass blir ikke så lett brutt ned på denne måten, og noen materialer blir bare brutt ned i naturen veldig sakte. Det tar ca. 400 år før en brusflaske i plast blir brutt ned i naturen. **Forsøk:** hvordan nedbryterne arbeider; vi trenger en skive fra karusellbrødet vårt, et tomt syltetøy glass med lokk og en asjett. Ha litt vann på skiven så den blir fuktig. La den ligge på asjetten til neste dag. Legg skiven i glasset. Still lokket på skrå, så det kommer litt luft inn. Se på brødskiven hver dag i en uke. Sannsynlig blir det mugg, kanskje lange tråder. Mugg er en slags sopp. Hvis dere ser på sopptrådene i et forstørrelsesglass, vil dere kanskje se noen grønne, brune og svarte prikker. Det er sporer. Sporene er barna til soppen. De er alle steder. Når sporene kommer et sted de får mat, trives de, og vokser og blir til nye, lange tråder. Men hvor blir det av brødskiva? Vi ser filmen planetpatruljen som handler om biller og hvorfor de er så viktig i naturen.

Påskeforberedelser og symbolikk: Vi samtaler om hvorfor vi feirer påske og lager påskepynt hvor vi finner tema i symbolikken "Det nye liv", som egget, haren, lammet og spirende planter. (lage påskekyllinger, male på egg, så karsefrø og lignende)

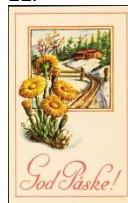
Påske kafe: Foreldre m/fam. er hjertelig velkommen til påske kafe hvor det serveres koldtbord med "gul mat", og underholdning fra barna Vi avslutter med påske skattejakt.

Mål:

Gjenbruk og gjenvinning: Barna får erfare hva som skjer med avfall som blir gravd ned i naturen, en del ting klarer naturen å bryte ned. Det som blir helt borte, er egentlig ikke borte. Det er bare brutt ned til veldig små deler, som naturen igjen bruker for å bygge opp nye ting, som en blomst eller et tre. Men vi mennesker lager en del ting som naturen ikke klarer å bryte ned, og de er det viktig at vi aldri kaster fra oss i naturen. Rammeplanen (2017,s.52) sier at: «barnehagen skal legge til rette for at barna kan få et mangfold av naturopplevelser og få oppleve naturen som arena for lek og læring. Barnehagen skal legge til rette for at barna kan forbli nysgjerrige på naturvitenskaplige fenomener, oppleve tilhørighet til naturen og gjøre erfaringer med bruk av teknologi og redskaper».

Påskan: I likhet med julen er påskan en viktig høytid for oss, og den er knyttet opp mot en rekke tradisjoner og forventninger. Påskan symboliserer det nye livet, og vi legger vekt på aktiviteter hvor omsorg og omtanke for hverandre fremheves. Vi skal bygge på grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon.

April

Uke	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lørdag	Søndag
14			1.	2. PÅSKEKAFE. Foreldre m/ fam. er hjertelig velkommen til sangunderholdning og langbord m/ "gul mat". Kl. 15.00 – 16.00	3.	4.	5.
15	6.	7.	8. PÅSKEFERIE. Onsdag før skjærtorsdag holdes stengt)	9. Skjærtorsdag	10. Langfredag	11. 	12. 1.påskedag
16	13. 2. påskedag	14.	15.	16.	17. Gul og rød gr. Til barnas kulturhus; Kulturminnefestival kl. 10.00. dra fra bhg. kl. 9.00	18.	19.
17	20.	21.	22.	23.	24. Gul og rød gr. Til barnas kulturhus; Thomas og Ulven kl. 10.00. Dra fra bhg. kl. 9.00	25.	26.
18	27.	28.	29.	30. BESØKE STEND ARK UB sin smådyrsavdeling kl.10.30 – 12.30 for alle (gul, rød og grønn gr.)Vi drar med buss nr. 21 kl. 9.43 og er tilbake innen kl. 14.30.			

Mai

Innhold:

Tema: Gjenbruk og gjenvinning og progresjon i tema

Lage et terrarium

Vi rydder ute på lekeplassen

Årstid: Vår- Nøkkelord

Minivekselbruk; plante ut det vi har sådd

17 -MAI" KAFE TORSDAG 14. MAI KL. 15.00 – 16.00

1. Mai offentlig høytidsdag

21.05 Kristi Himmelfartsdag

22.05 planleggingsdag

31.05 1. pinsedag

Sanger: «mai sangen», «17. mai sangen for de små»,

Regle: «meitemarken Hubert», «bikuben»

Arbeidsmåter:

Gjenbruk og gjenvinning; Terrarium, meitemark: Når meitemarken graver seg gjennom jorda produserer den slim som avsettes langs veggene i gangene den graver ut. Slimet reagerer med jorda og danner en slags sement som stabiliserer tunellveggene slik at tunellene kan brukes om igjen. Slike tunneller forbedrer dreneringen av vann i jorda ned til sonen med planterøtter. Dette gir bedre vekstvilkår for planter. Meitemarkens stadige graving gjør at den tar opp og lagrer en del forurensningsprodukter fra jorda. Nivåer av forurensningsstoffer i meitemark kan dermed utnyttes til å overvåke forurensningstrykket i jorda. Siden ulike meitemarkarter trives under ulike forhold, kan artssammensetningen og mengden av meitemark også brukes til å anslå pH, komposteringsrate og andre jordproduktivitetsmål for et område. Mange har vel meitemark i komposthaugen sin, og kjenner gjennom det til meitemarkens rolle i prosessen der næringsstoffer blir frigjort til jorda når død vegetasjon blir nedbrutt. **Lage et terrarium:** Fyll terrarium med forskjellige typer jord i tydelige lag, gjerne vekselvis med mørk moldjord og lys sandjord. Legg vissent lauv på toppen og legg noen meitemarker ned i kassa. Hold jorda fuktig med en dusjflaske. Meitemarken liker ikke lys, så dekk kassa med et mørkt tøyestykke og sett den på et kjølig sted. Sjekk etter noen dager hva som har skjedd. Er lagdelingen mindre skarp? Hell jord og meitemark tilbake i naturen når forsøket er over.

Vi rydder ute på lekeplassen og ser etter søppel som ikke skal være i naturen, og kildesorterer det vi finner.

Minivekselbruk: Vi setter ut plantene vi har sådd og spiret inne, og sår flere frø av urter og grønnsaker direkte i plante kassene våre.

Nasjonaldag og 17. mai kafe: Vi synger nasjonalsanger og lager pynt. På kafeen inviteres dere til kjøp av kaffe og kaker, det blir underholdning og 17-mai leker som tombola, sekkeløp, ringspill og ballkast

Mål: Gjenbruk og gjenvinning; Terrarium, meitemark: En grunnleggende forståelse av hvorfor meitemarken er så viktig for kvaliteten på jorden.

Rydder lekeplassen: Barnehagen skal i følge Rammeplan for barnehager(2017) *lære barna ta vare på seg selv, hverandre og naturen. Bærekraftig utvikling omfatter natur, økonomi og sosiale forhold og er en forutsetning for å ta vare på livet på jorda.* Dette gjør at det er viktig for oss å bidra til gode holdninger i forhold til søppel i naturen og dermed bidra med engasjement i dette arbeidet.

Mini vekselsbruk: Lære barna om økologisk «matauk». Barna lærer om økologisk balanse mellom jordorganismer, planter, insekter, dyr og menneske, og får dermed innsikt i økologi.

Markering av nasjonaldagen står sterkt i vår tradisjon, og vi tar vare på kunnskap og tradisjoner forbundet med feiringen.

Mai

Uke	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lørdag	Søndag
18					1. Offentlig høytidsdag	2.	3.
19	4.	5.	6. SANGSAMLING PÅ HAUKELAND SKOLE for førskolebarna kl. 12.00.	7.	8.	9.	10.
20	11.	12.	13.	14. 17 – MAI KAFE” kl. 15.00 – 16.00. Foreldre m/ fam. Ønskes hjertelig velkommen til sangunderholdning og ”17 – mai leker”.	15.	16.	17. Grunnlovsdag
21	18. 	19.	20.	21. Kristi Himmelfartsdag	22. Planleggingsdag bhg. stengt.	23.	24.
22	25.	26.	27.	28.	29.	30.	31. 1. pinsedag

Juni

Innhold:

Tema: Gjenbruk og gjenvinning og progresjon i tema; snegle kappløp, se når en snegle spiser banan

Årstid: Sommer- Nøkkelord

Seljetreet om sommeren, dokumentere og lage barkavtrykk

01.06 1. pinsedag

01.06. Italias nasjonaldag

08.06 Felles utflukt til Fløyfjellet

11.06 sommerfest? Kl. 15.00-17.00

Sanger: «juni sangen», «en piggsvin familie på fem»

Arbeidsmåter:

Selja om sommeren: Nå er selja ferdig blomstret og frodig. Vi samler blader og legger dem i press og henger dem opp på treet vårt inne. Vi studerer bladene og ser på former og farger bladene har. Vi ser etter om det har vært noen dyr som har spist av bladene til selja. Vi tar med oss fettstifter og papir ut til selje treet. Vi holder papiret inntil barken på treet og fargelegger med langsiden av fettstiften. Da får vi frem mønsteret på barken. Vi leter etter hvilke insekter som bor rundt seljeteet. Selv om selja er unik som vårens viktigste frokost for overvintrende humler og bier, er det langt i fra bare disse som trenger selja. Omtrent 180 sommerfuglarter lever larvelivet på selje og andre, nært beslektet vierarter. Mer enn 75 biller bor på blader og blomster mens selja lever, og når treet takker for seg står mer enn 200 nedbryterbiller klare til å resirkulere næringen i treet tilbake til jorda.

Gjenbruk og gjenvinning; Snegler: Sneglen er i utgangspunktet et nyttedyr og hører til den store gruppen av nedbrytere. Sneglene har en viktig rolle i naturen, spesielt som nedbrytere av plantemateriale. Det kan være løv på bakken eller annet dødt plantemateriale. Det er svært få sneglearter som regnes som skadegjørere. Snegler "rydder" også opp etter seg ved at de fortærer døde og syke snegler. Med snegler i naturen mener vi også kulturlandskapet, men her vet vi lite om sneglenes funksjon, foruten som nedbrytere, kanskje de bidrar til en viss beiteeffekt? Snegler kan også bli spist og inngå som en viktig næringskilde for andre dyr, for eksempel fugl, padder, frosker og pinnsvin. Vi går på tur til Svartediket lekeplass og finner snegler. Vi tar med lup og studerer dens levesett og hvordan den ser ut. Noen har hus mens andre har ikke. Hvor liker de å være? Hva liker de å spise? Vi lager et sneglekappløp, hvem er raskest? Vi ser på en snegle spise: fang noen snegler, mos litt banan på en glassplate, sett sneglene på bananen, løft glassplaten opp og se sneglene spise fra undersiden av glasset. Hva ser vi? Sneglen har en raspetunge klarer vi å se den når han spiser banan?

Markere nasjonaldag; Vi markerer Italias nasjonaldag 2.juni. Vi tegner flagg og hører nasjonalsangen på YouTube. Vi lager mat som er "typisk" for landet til fredagslunsj

Mål:

Gjenbruk og gjenvinning; Snegler: Barna får kunnskap om sneglens levesett og nytteverdi i naturen. Barna lære å iaktt, undre seg og ha en samtale om fenomener i den fysiske verden, samtidig de opplever naturen og undre seg over naturens mangfoldighet. Rammeplanen (2017,s.52) sier at barnehagen skal bidra til at barna får kjennskap til naturen og bærekraftig utvikling, lærer av naturen og utvikler respekt og begynnende forståelse for hvordan de kan ta vare på naturen.

Selja om sommeren: Barna får ulike naturfaglige aktiviteter som bidrar til større forståelse for matematiske begreper, og naturfaglige og språklige erfaringer.

Markere Italia sin nasjonaldag; Ta del i viktige markeringer for land som er representert i barnegruppen, Lære barna om egen kultur og andres kultur og at vår kultur er flerkulturell.

Felles utflukt til Fløyfjellet: Denne utflukten er også en av våre gode tradisjoner i barnehagen. Barna får gjennom året mange muligheter til å lære og leke i vårt nabolag og nære turområder. Fløyfjellet er en fin avveksling, og kilde til å oppleve noe nytt sammen med barnehagen.

Juni

Uke	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lørdag	Søndag
23	1. 2. pinsedag	2. Markere Italia sin nasjonaldag (02.06)	3.	4.	5. Gul og rød gr. Til barnas kulturhus; Ornette for Ungene kl. 10.00. Dra fra bhg. kl.9.00. Middag: Ekte Italiensk pizza ☺	6.	7.
24	8. Felles utflukt til klatreparken og Skomakerdiket på fløyen(værvhengig, heldagstur for alle barna.)Dra kl.09.30 Og tilbake ca. kl.15.00. Grillmat til lunsj.	9. FØRSKOLEDAG OG FORELDREMØTE PÅ HAUKELAND SKOLE for Førskolebarna og deres foreldre kl. 09.00 – 11.00 (ikke bekreftet ennå)	10.	11. SOMMERFEST I BARNEHAGEN KL. 15.00 – 17.00??? (I regi av foreldre.	12.	13.	14.
25	15. TURDAG TIL ULRIKEN FOR FØRSKOLEGRUPPEN (Værvhengig) Dra kl. 10.00. Tilbake kl. 14.30	16.	17.	18. 	19.	20.	21.
26	22.	23.	24.	25.	26.	27.	28.
26	29.	30.					

Juli

Innhold:

Tema: Gjenbruk og gjenvinning og progresjon i tema

Årstid: Sommer- Nøkkelord

Gjøre ferdig påbegynt arbeid i tilknytning til temaarbeid vårsemesteret

Markere Canada day 01.07

Sommeraktiviteter; lage såpebobler.

Hovedrengjøring Utføre diverse nødvendige forberedelser til sommerlukket og hovedrengjøring av barnehagen.

Sommerlukket 13.07- 03.08

Sanger: «juli sangen», «soltrall»

Arbeidsmåter:

Lage såpebobler: Blande Zalo, vann og sukker. La stå i et par dager før bruk.

Gjenbruk og gjenvinning og progresjon i tema: Vi graver opp igjen tingene som vi gravde ned i vår. Vi finner ut hva som er blitt borte siden sist og hva som fortsatt er der. Vi tar bilder og dokumenterer hva som har skjedd. Ellers så summerer vi opp arbeidet vi har gjort så langt, og gjør ferdig dokumentasjonen. Barna gjør ferdig arbeid og bilder som de har arbeidet med gjennom våren.

Markere Canaday: Vi markerer dagen med flagg og fortellinger. Vi lager typisk Canadisk mat til fredagslunsj; Canadiske blåbærpannekaker og Poutine – (An indulgence of fries, gravy and cheese. A Canadian specialty!) <https://www.allrecipes.com/recipe/79300/real-poutine/>

Vi bruker ellers gode og varme dager til sommeraktiviteter som bading og ulike vannaktiviteter.

Vi samler sammen barnas tegninger og setter dem sammen til et hefte.

Barn som begynner på skolen får hver sin minnebrikke med bilder fra " Livet i barnehagen" og diplom.

Ellers blir dagene frem mot sommerferien brukt til å gjøre nødvendig rydding i barnehagen og klargjøring for hovedrengjøring.

Mål:

Gjenbruk og gjenvinning og progresjon i tema; Barna lærer at noen ting i naturen brytes ned, mens andre ikke. Barna får en forståelse av at vi ikke må kaste ting i naturen, men kildesortere avfall. Barna får en begynnende kunnskap og holdning om at miljøarbeid er viktig.

Markere Canaday: Barna får erfaring og kjennskap til andre nasjonaliteter enn det norske. Det kulturelle mangfoldet som finnes i barnehagen blir gjenspeilt. Å belyse likheter og ulikheter og det som er felles kan gi grunnlag for forståelse og innsikt på det som er nytt for barna.

VI ØNSKER ALLE EN FIN SOMMER OG EN GOD OG OPPLEVELSESRIK FERIE!!!

Juli

uke	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lørdag	Søndag
27			1. Canada sin nasjonaldag. Vi markerer dagen med å lage flagg. 	2.	3.	4.	5.
28	6.	7.	8.	9.	10	11.	12.
29	13. 13.07 – 03.08 SOMMERLUKKET BARNEHAGE	14.	15.	16.	17. 	18.	19.
30	20. 13.07 – 03.08 SOMMERLUKKET BARNEHAGE	21.	22.	23. 	24.	25.	26.
31	27. 13.07 – 03.08 SOMMERLUKKET BARNEHAGE	28. 	29.	30.	31.		

August

Innhold:

Tilvenningsprogram for nye barn i barnehagen Bli kjent med barnehagen og dens nærmiljø. Gå turer i nabolaget. Nye barn får primærkontakt. Barn blir kjent med barn og voksne, og barnehagens rutiner.

Lage skryteplakat til nye barn Foreldre tar med bilder av barnet og familie.

Samlingsstunder: Værtavle og kalender, Synge navnesanger, lese bøker, Kims lek.

Kreativitet, kunst og håndverk Male hånd – og fotavtrykk. Male "grøtbilder".

Sanger: «August sangen», «Hei, hei hei, jeg heter...», «Navnesang;er her», «Hverdagssanger; «Bæ, bæ lille lam» m.m.

Kims lek; «teppeleken»

Arbeidsmåter:

Tilvenning og progresjon i tilvenningen: I Karusellen barnehage har vi utarbeidet et eget tilvenningsprogram for nye barns oppstart i barnehagen. Det tar alltid tid å bli kjent og trygg på en ny plass og med nye mennesker; både barn og voksne. Målet med tilvenningen er både å ivareta det enkelte barn, men også å inkludere barnet i barnegruppen. Vi arbeider for å skape en god barnegruppe, der alle skal føle seg sett, hørt og verdsatt. Barna i barnehagen engasjeres som en del av tilvenningsprogrammet. Ved tilvenning av nye barn, får "frivillige" andre barn i oppgave å være med på omvisning i barnehagen, vise frem leker og materiell, ta med i lek osv. Barna er forskjellige og tilvenningen blir ulik utfra det enkelte barns behov. Primærkontakten gjør avtaler med dere underveis om gjennomføringen av tilvenningen. Tilvenningsprogrammet utformes / utvikles og vurderes i samarbeid med barnets foreldre. Mer informasjon om tilvenning får dere før oppstart i barnehagen. Informasjon om overganger innad i barnehagen, samt overgang barnehage/ skole finner dere i vår virksomhetsplan og på vår hjemmeside <http://karusellen.barnehage.no/>

"Myk" start etter ferien hvor fritt valg av lek og aktiviteter preger de første ukene. Gå turer i barnehagens nærmiljø og til "våre" faste turområder.

Skryteplakat; Nye barn får med seg bilder til barnehagen. Vi lager "**skryteplakat**" med bilder av barnet eventuelt. m/familie.

Vi bruker samlingsstunder til å presentere nye og "gamle" barn. Barna tar med bilder for å "vise og/ eller fortelle" om familien sin og venner.

Samlingsstunder; Vi synger navnesanger for å lære nye navn og leser fortellinger om det å være ny i barnehage. Vi synger mye med barna i karusellen, både spontant og i mer formelle læringssituasjoner. Vi legger ekstra vekt på mye "hverdagssang" i tilvenningsperioden og vi synger kjente barnesanger fra vårt "rikholdige" sang repertoar. Lese bøker, bildebøker, pekebøker, rim, regler mm

Kreativitet, kunst og håndverk; De nye og yngste barna har vanligvis liten eller ingen erfaring med å male med hendene. Det er en prosess i seg selv å overvinne «frykten» for å «grise til» hendene sine. Små barn lærer om omgivelsene sine gjennom sansene og typisk for de yngste er å utforske leker og materiell gjennom munnen. Vi lager «grøtmaling» ved å tilsette konditorfarge i barnegrøt. Da kan den trygt både males med og spises. Vi maler hånd – og fotavtrykk som limes på barnas "skryteplakat".

Mål:

Tilvenning. Få en god start på barnehageåret. Nye familier / barn skal bli kjent med barnehagen. Skape felles opplevelse og gruppetilhørighet. Bevege oss fra den kjente og nære til det ukjente og utfordrende? Barna i barnehagen er en ressurs for hverandre. Barna liker å hjelpe til og få oppgaver som er betydningsfulle. For de nye barna er de andre barna viktige og betydningsfulle helt fra første dag. Vårt mål er å etablere varme og nære relasjoner til hvert barn og sikre en trygg tilknytning.» Barn som har en trygg tilknytning til de voksne i barnehagen viser senere en bedre kognitiv og sosial utvikling enn andre barn i skolen» (Clarke-Steward & Allhusen 2005)»

Skryteplakat; Barnets oppstart i barnehagen er påvirket av et samspill mellom kjennetegn ved barnet, foreldrene og personalet, samt de rammene for oppstart som barnehagens rutiner representerer. Sammen med vår «primærkontakt – modell», som er forankret i tilknytningsteori, vil bilder av barnet og familien hjelpe barnet gjennom perioder med separasjonsangst.

Felles samlingsstund: Inkludere nye barn i barnegruppen, lære sanger, og rutiner, bli kjent med barna og de voksne, og etter hvert bli innlemmet i temaarbeidet vårt.

Kreativitet, kunst og håndverk; «Grøtmaling» gir en god, trygg og morsom introduksjon til maling, da det ikke gjør noe om den samtidig spises. Kommunikasjonen og fellesskapet som oppstår i gruppeaktiviteter hjelper bara til å knytte gode relasjoner mellom seg.

August

uke	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lørdag	Søndag
31						1.	2.
32	3. TILVENNING SPROGRAM FOR NYE BARN	4.	5. 	6.	7.	8.	9.
33	10. TILVENNING SPROGRAM FOR NYE BARN	11.	12.	13. 	14. Planleggingsdag bhg. stengt	15.	16.
34	17. TILVENNING SPROGRAM FOR NYE BARN	18.	19.	20.	21.	22.	23.
35	24. TILVENNING SPROGRAM FOR NYE BARN	25. 	26.	27.	28.	29.	30.
36	31.						

September

Innhold:

Tema: Gjenbruk og gjenvinning og progresjon i tema

Kildesortere avfall og lage eget papir

Årstid: Høst- Nøkkelord. Dokumentere og ta med blader og kvister inn

Matauk: lage plommesyltetøy, lage lunsj av det vi sådde i vår.

07.09 Planleggingsdag bhg. stengt.

08.09 Høstfest for skolebarna

21.09. 2020 Karusellen 30 år! velkommen til bursdagsfest!

Sanger: «septembersangen»

Arbeidsmåter:

Selja om høsten: Det gule høstløvet dukker opp gjennom det bladgrønne når høsten kommer med sine korte dager og lave temperaturer. Lange netter gir et signal til mange av trærne våre om at vinteren nærmer seg og at det er på tide å pakke sammen og gjøre seg klar til lite lys og mye kulde. Treet forbereder seg nå på kaldere dager, det skal hvile og leve på "matlageret" det har samlet seg i løpet av sommeren. Vi tar med et utvalg av blader og kvister til selje treet inne i bhg. Vi studerer hvilke insekter og andre små dyr som bor rundt treet. Er de der eller har de forsvunnet for året? De fleste insektene i Norge har takket for seg og avsluttet sitt korte liv. Men først har de laget barn - mange barn! - som skal sørge for at det blir insekter også neste sommer. Og det er bra, for selv om du kanskje synes de er plagsomme, så er småkrypene supernyttige for oss. Noen insekter overlever kulda fordi de lager frostvæske. Vi hadde ikke klart oss uten dem: De lager jord av dyr og planter som har dødd, de hjelper plantene så de kan lage frø, og de er mat for millioner av fugl og fisk og andre dyr.

Gjenbruk og gjenvinning; Vi starter opp igjen temaarbeid om gjenbruk og gjenvinning, med å kildesortere avfall og snakke om hvorfor vi skal kildesortere. Når vi skal kaste noe, så må vi gjøre det på riktig sted. Når vi kaster ting på riktig sted, så kan det meste bli til nye fine ting. Som f.eks. Plastemballasje resirkuleres til nye plastprodukter som blomsterpotter, paller, møbler, sekker, kontorstoler, litt fjernvarme og strøm. Papir blir resirkulert til nytt papir, f. eks. aviser, kartong. Drikkekartong blir ny emballasjekartong til for eksempel pizza. Glassemballasje som blir gjenvunnet til nytt glass, og for eksempel Glassopor skumglass som blir brukt til vegger og tunneller. Metallemballasje resirkuleres til nye bokser, sykler, kleshengere, bilfelger etc. Restavfall er en blanding av forskjellige materialer som ikke lar seg sortere fra hverandre, og derfor ikke kan brukes til å lage nye ting. Det må av den grunn brennes og blir fjernvarme og strøm, og aske (som ikke kan brukes til noe). Matavfall er mat som ikke er spist opp. Matavfall blir kastet i komposten vår nede i skogen vår, i lag med kompoststrø. Dette gjør at det blir godt og varmt for bakteriene som skal dele opp alt som vi kaster. Det blir også deilig for de små insektene som skal spise maten vi kaster. Etter hvert blir det til jord. Den nye kompostjorda skal vi bruke til å dyrke mat og planter i, til våren igjen. Vi studerer de ulike typer avfall og finner ut hva det er. Papir kan ha ulike teksturer, farge og form. Noe kan krølles og brettes, mens andre er vanskelig å krølle og brette. Det samme er det med plastikk og metall. Men ikke glass men kan ha ulike farger. Vi lager nytt papir av melkekartonger og annet papiravfall. Vi tilsetter konditor farge for å lage farget papir.

Matauk: Vi høster barnehagens plommetre, og lager "Karusellsylte": plommesyltetøy av like deler plommer, epler, pære og sukker. Vi høster av minivekselbruket vårt, og tilbereder til lunsj.

Høstfest for skolebarna; Vi inviterer også "skolebarna" til egen høstfest og gjensyn i barnehagen. Vi samles i stuen og barna får fortelle om hvordan de har det på skolen.

Mål:

Selja om høsten: rammeplanen for barnehagene sier at; Barnehagen skal bidra til at barna blir glade i naturen og får erfaringer med naturen som fremmer evnen til å orientere seg og oppholde seg i naturen til ulike årstider. Barnehagen skal legge til rette for at barna kan få et mangfold av naturopplevelser og få oppleve naturen som arena for lek og læring.

Gjenbruk og gjenvinning: Utvikle språklig og matematiske forståelse ved innlæring av nye begreper som; tykk, tynn, stor, liten, ulike farger, fasoner og teksturer osv. (begrepslæring). Barnehagen arbeider målrettet for å ivareta vårt gode miljøfokus, og som kvalifiserer oss til Miljøfyrtårn sertifikat. Det er et mål å lære barna gode vaner ved å gjøre kildesortering like naturlig som ethvert annet daglig gjøremål. Ved å gjenvinne kartonger og lage eget papir gir vi barna førstehåndserfaringer og konkret forståelse for gjenvinningsprosessen.

Matauk: Lære barna å ta i bruk naturressursene våre. Overføre kunnskap og tradisjoner for å konservere og tilberede mat. Fukt og grønnsaker er viktige råvarer i et sunt kosthold. Barna lærer om ernæring, hva som er hverdagsmat og hva som er kosmat. Gi barna kunnskap og erfaringer med våre egne og våre forfædres mattradisjoner. **Høstfest for skolebarna:** Barna i barnehagen "mister" venner når barn begynner på skolen. Selv om avslutningen markeres i barnehagen kan det være vanskelig å forstå at de ikke skal komme tilbake i barnehagen etter sommerferien. Gjensynsgleden er gjensidig når vi møtes til høstfest i barnehagen. "Skolebarna" får fortelle hvordan de har det, møte gamle venner, treffe de nye barna som har "fått plassen" deres og alle får anledning til å ta farvel (eller på gjensyn).

September

Uke	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lørdag	Søndag
36		1.	2.	3. 	4.	5.	6.
37	7. Planleggingsdag bhg. stengt	8. Høstfest for skolebarna	9. 	10.	11.	12.	13.
38	14.	15.	16.	17.	18. 	19.	20.
39	21. Karusellen 30 år!☺ Velkommen til bursdagsfest!	22.	23.	24.	25.	26.	27.
40	28.	29.	30.				

Innhold:**Tema: Gjenbruk og gjenvinning og progresjon i tema**

Lage vår egen «minnebok» av oppsamlet materiale. (bilder, tegninger med mer)

Årstid: Høst- Nøkkelord

Temaavslutning Oppsummere og dokumentere

Markere FN dagen 23.10; vennskap, røde og grønne tanker

Høstutstilling og kafe i barnehagen torsdag 29.10 KL. 15.00 – 16.00 for foreldre m/familie.

Skolens høstferie uke 41

Arbeidsmåter:

Vi samler bilder og historier fra våre mange aktiviteter, utflukter og opplever i forbindelse med årets tema og lager vår egen «minnebok» om gjenbruk og gjenvinning, og selje treet gjennom fire årstider.

Vennskap: Røde og grønne tanker; Psykologisk førstehjelpsprogram for barnehagebarn. Vi ser på bilder, samtaler om det vi ser og om egne følelser. Hvordan ser ansiktet ut til en som er; glad, trist eller lei seg? Hva gjør deg glad / trist? Hva gjør deg godt/ vondt? Gode og vonde hemmeligheter. Hvor i kroppen sitter følelsene våre? **Vennskap:** Hva er en god venn? Selv små barn har stor glede av nære relasjoner til andre barn og i barnehagen får de tidlig erfaringer med ulike typer "vennskap". Mens de yngste i småbarns gruppen er opptatt av å "herme / etterligne" de andre barna, er to – åringen i full "samlek", parallell og / eller begynnende rolle – lek. Særlig 2 – åringen kan være svært fysisk og kroppslig i sin kontakt og lek, og det fører ofte med seg konflikter mellom barna. Uansett hvordan voksne stiller seg til fellesskapet mellom barn, vil dette fellesskapet være viktig for utviklingen av selvoppfatningen til barnet; Sosialisering er ikke bare noe som foregår i målrettet sammenheng, men i alle møter mellom mennesker". Psykologisk førstehjelp " er et program som skal hjelpe barn å identifisere og gjenkjenne egne og andres uttrykk for følelser (se på ansiktsuttrykk; glad, lei seg, sint, opprømt med mer), og bli bedre i stand til å sette egne grenser og regulere egen atferd.

Høstutstilling: Vi runder av tema med å oppsummere det vi har arbeidet med gjennom året, og gjør ferdig uferdige arbeider i tilknytning til tema. Vi varsler slutten på tema med en høstutstilling i barnehagen. Den vil vise innsamlet materiale og arbeider som er gjort gjennom året. Dere inviteres til underholdning fra barna, omvisning og servering av høstsuppe, kake og kaffe.

Mål:

Lage «minnebok»: Fag- og kulturformidlingen i barnehagen spiller en viktig rolle for språkutviklingen. Rike erfaringer med fortelling, høytlesning, sang, dikt, rim og regler kommer språkutviklingen til gode. Når vi lager felles bilde og skrift - fortellinger får barna varierte og positive erfaringer med å bruke språket og de får gjenkalle og bearbeide erfaringer og opplevelse.

Vennskap; Det er ikke selvsagt at alle relasjoner og møter mellom barn er positive. Barna kan sosialisere hverandre ut fra annet enn demokratiske og humanistiske ideal. Vårt mål er å "plante" gode ideal i huset – være tydelige modeller og flinke til å veilede barna og sette gode grenser.

Høstutstilling: Samlet gjennom året har vi gjort et lite utvalg tema innenfor de viktigste områdene i arbeidet med å bygge opp barnas forståelse og kunnskap om gjenbruk og gjenvinning. Og selje treet gjennom fire årstider. Aktiviteter innenfor nærmiljø og samfunn, kommunikasjon, språk og tekst, kropp, bevegelse, mat og helse, natur, miljø og teknologi, og antall, rom og form (matematikk), har stått sentralt i arbeidet med tema. Vi gjentar tema for å oppsummere de viktigste "hendelsene" vi har opplevd med tema. Høstutstillingen holdes for å vise frem noe av det vi har arbeidet med gjennom året. Samtidig markerer høstutstillingen overgangen til barnehagens faste aktiviteter og tradisjoner, som de to siste månedene i året preges av.

Markere FN dagen: Barnehagen skal i henhold til Rammeplanen og norske lover følge konvensjonen om barns rettigheter. Vi er pliktig til å informere barn om deres rettigheter, samtidig er vi også pliktige til å hjelpe barn som opplever sin barndom vanskelig og konfliktfyllt. Ved å fortelle barna om deres rettigheter og snakke om gode og dårlige hjemligheter, gjennom Psykologisk førstehjelps – program; røde og grønne tanker. Vårt mål er å hjelpe barna med å sette tydelige grenser for seg selv og andre.

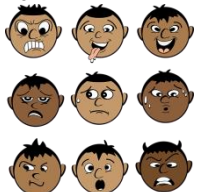
Oktober

Sanger: «Oktobersangen»

FNs barnerettighetserklæring, **Andre Bjerke.**

Oktober

Uke	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lørdag	Søndag
40				1.	2.	3.	4.
41	5. Skolens høstferie uke	6.	7. 	8.	9.	10.	11.
42	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.
43	19.	20.	21.	22.	23. Markere FN dagen (24)« FNs Barnerettighets- Erklæring» av Andre Bjerke	24. 	25.
44	26. 	27.	28.	29. HØSTUTSTILLING OG KAFE FOR FORELDRE M/FAM. KL. 15.00 - 16.00	30.	31. Halloween 	

November

Sanger: "Novembersangen" "Luciasangen"

INNHold:

Tema: ETIKK, RELIGION OG FILOSOFI

Juleforberedelser

Få kjennskap til kristne høytider og tradisjoner.

Bake pepperkakebyggverk

Lage julepynt og julegaver

Lære Lucia sangen

Planleggingsdag 06.11.19 bhg. holder stengt

30.11. ADVENTS SAMLING KL 09.30

ARBEIDSMÅTER:

Høytider og tradisjoner: November og desember er den perioden hvor vi har flest tradisjoner knyttet til aktivitetene i barnehagen.

Bake pepperkakehus: Vi begynner med å bake pepperkakehus til pepperkake byen (i gamle Sentralbadet?) i begynnelsen av måneden. Vi merker huset tydelig, slik at vi lettere får øye på det når vi besøker pepperkake byen neste måned.

Bake pepperkakebyggverk: Barnehagen leverer et fellesbygg (barnehagehuset) som alle barna har vært med og pyntet. De yngste barna (1-3 år) baker også sitt eget bygg til pepperkakebyen. Hva det blir vet vi først når de små bakerne bestemmer seg på selveste bagedagen. De voksne lager pepperkakedeigen og barna smaker for å godkjenne den.

Julegaver og pynt: Vi begynner også tidlig med å lage julegaver og julepynt. Barna tilbys et utvalg av mulige julegaver i juleverkstedet vårt. Aktivitetene tilpasses barnas interesser, alder og utviklingsnivå. Noen aktiviteter er "obligatoriske", mens andre er tilbud til de mest ivrige. Vi spiller julemusikk for å få den rette stemningen.

MÅL:

Høytider og tradisjoner: Vi begynner juleforberedelsene tidlig fordi vi ønsker at "julestria" skal gå i et rolig og behagelig tempo for barna. Dessuten er det knyttet en del forventninger blant barna til barnehagens tradisjoner. Julen og påsken er våre viktigste høytider. Vi lar den kristne kulturarven komme til uttrykk ved tradisjonelle aktiviteter foran høytidsmarkeringen.

Pepperkakehus: Barna får verdifull matematikk i praksis. Barna får kunnskap om geometriske former og rom. Barna får arbeide med tre – dimensjonalt materiale. Barna får bruke viktige sanser, ikke minst smakssansen.

November

Uke	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lørdag	Søndag
44							1.
45	2.	3.	4.	5.	6. Planleggingsdag bhg. stengt.	7.	8.
46	9.	10.	11.	12. 	13.	14.	15.
47	16.	17. 	18.	19.	20.	21.	22.
48	23.	24.	25.	26.	27.	28.	29.
49	30. ADVENTS SAMLING KL 09.30 HVER DAG.						

Desember

INNHold:

Tema: ETIKK, RELIGION OG FILOSOFI; Få kjennskap til tradisjon knyttet til høytid i religion og livssyn som er representert i barnehagen.

JULEFORBEREDELSE

Adventsamling

Lage julegaver og julepynt

Bake julekaker

01.12 Rampenissen flytter inn i barnehagen

Feire Lucia fredag 11.12 på Haraldsplass sykehus

Besøke pepperkakebyen og se på Sundt – nissene

Nissefest og kafe torsdag 17.12. 20 kl.15.00-16.00 for barn, foreldre og familie

24.12 barnehagen stengt mellom jul og nytt år.

Sanger; «Desembersangen», «Luciasangen», «Julenissens bjeller», «På låven sitter nissen», «Musevisa», «nå tenner vi det første lys»

Bøker og eventyr om julefortellinger

ARBEIDSMÅTER:

Mandag 30. November starter vi adventssamlingen i barnehagen. Samlingen begynner kl. 09.30 og varer ca. 45 min. hver dag i hele adventsperioden.

Da sitter vi i halvsirkel rundt (og på trygg avstand fra) adventslysene, som vi tenner hver dag frem mot jul. Vi synger "Nå tenner vi det 1 lys (2,3 og 4), vi trekker adventskalender, synger julesanger og leser og forteller små julefortellinger om nisser, juletre og gaver. Vi åpner julekalenderen vår hver dag etter tur. Bak lukene finner vi et eventyr, en fortelling, en sang eller gjøremål som handler om julen og hvorfor og hvordan vi feirer den. Når barna åpner luke med bilde, vil det barnet som er avbildet få med en pepperkake som han eller hun har bakt og pyntet selv.

Besøke Pepperkakebyen og se Sundtnissene: Vi tar bussen til byen og besøker pepperkakebyen og ser på Sundt – nissene.

Lucia feires på Diakonissehjemmets sykehus på Haraldsplass. Alle barna kler seg i hvite fotside skjorter. Guttene får kremmerhushatt og jentene pyntes med glitter. Den /de eldste jenten(e) blir Lucia dronning og bærer lysekrone. Vi deler ut hjemme bakte "lussekatter", også kalt Lucia boller.

På **nissefesten** møter barna i barnehagen med "nissete" klær. Da skal vi danse nissedans, gjøre nissestreker, spise nissegrøt og kanskje.....kommer nissen ?

På **julekafeen** i barnehagen inviteres foreldre m/fam. til underholdning fra barna, salg av julekaker og gang rundt juletre.

MÅL:

Markere religiøse, livssynsmessige og kulturelle tradisjoner som er representert i barnehagen.

Være bevisst den betydning personalet har som forbilder og opptre slik at barna får støtte i sin egen identitet og respekt for andre.

Ta vare på en del av våre tradisjoner. Kose oss sammen og legge vekt på felles opplevelse. Skape stemninger og innfri forventninger.

VI ØNSKER DERE ALLE EN GLEDELIG JUL OG ET GODT NYTT ÅR!!!

Hilsen: Aasta, Anita, Gerd, Iris, Cecilie og Marit

Desember

uke	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lørdag	Søndag
49		1. Rampenissen flytter inn i bhg.	2.	3.	4.	5.	6.
50	7. ADVENTS SAMLING KL 09.30 HVER DAG.	8. Bake lusse katter	9.	10.	11. FEIRE LUCIA (Haraldsplass)?? 	12.	13.
51	14. ADVENTS SAMLING KL 09.30 HVER DAG.	15.	16.	17. NISSEFEST m/ julekaffe kl. 15.00 – 16.00	18.	19.	20.
52	21. ADVENTS SAMLING KL 09.30 HVER DAG.	22.	23.	24. Julaften bhg. stengt. 	25. 1. juledag	26. 2.juledag	27.
53	28.	29.	30.	31. 			

DAGSRYTME FOR GRØNN GRUPPE (Grønt lys)

TID	HVA	MÅL
07.30 – 09.30	Tidligvakt kommer, og barnehagen åpner Fri lek i spisetuen. Småbarnsspill, tegning, duplo, biler med mer	Barn og foreldre blir møtt og skal føle seg velkommen Foreldre og ansatte utveksler beskjeder En rolig start på dagen før frokost.
07.45	Mellomvakt, tidlig kommer	
08.15	Mellomvakt, seint assistent kommer	
08.30	Seinvakt assistent kommer	
08.45	Frokost: Rundstykker, brød / knekkebrød med variert pålegg	Felles frokost og samtale. Lesestund i stuen for dem som ikke spiser.
08.15	Tannpuss	Etter frokost for dem som har spist og etter avtale med foreldre
NB! BARNA MÅ VÆRE KOMMET I BARNEHAGEN TIL 09.30. KJERNETID FRA 09.30 – 14.30 (Ved behov gjøres avtaler m/ personalet)		
09.30 – 10.30	Seinvakt førskolelærer begynner Tilrettelagte aktiviteter / fri lek (mand, torsd og fred) Samlingsstund; dagtavle, sang, dans, instrumenter, dikt, eventyr mm Felles rydding	Formelle og uformelle læringsaktiviteter ute / inne. Oppøve ulike ferdigheter. Språkforberedende aktiviteter, arbeid med tema, felleskap og sosialt samvær Lære barna å sortere og ta del i arbeidsfellesskap.
09.30 – 14.30	Turdag / utflukt tirsdag og torsdag)	Pedagogisk tilrettelagt med tema, frilek og friluftsliv
09.30 – 11.00	Utegrupper – frilek ute, (mand, onsd og fred)	Få frisk luft og anledning til fysisk utfoldelse ute og valg av aktiviteter. NB! Barna er ute minimum 4 – 5 timer hver dag. Ta med klær etter vær!!
11.15 – 11.45	Lunsj: Brød, korn og gryn, varm mat, påsmurt, bålmat(se ukerytme)	Skape gode matvaner. Øving i å spise / smøre maten selv. Språkfremmende samtaler, tilby ord og begreper.
12.00 – 14.00		Få nødvendig søvn og hvile. De som ikke sover hviler med rolige bordaktiviteter. På utedagene / turdager sover barna i «turvognene» og det organiseres fortellerstund for hvile etter lunsj for de andre barna. Barna hviler ellers på madrass / sofa i dukkestuen.
12.15 – 13.00	Hvilestund: Barna sover i vogner i «sovehuset». De som ikke sover: Lese bok, lytte til eventyr eller musikk, eller annen aktivitet som barna finner avslappende.	Organisere dagen til det beste for barna og ivareta ansattes behov for hvile
12.15 – 14.14		Frukten deles opp og spises ute eller inne
13.00 – 13.30	Personalet avvikler pause (ved turdag ½ t kortere arbeidsdag	Felles og delt etter interesser, alder og modning
14.00		Utelek på lekeplassen. Frilek og valg av aktiviteter
14.30	Fruktmåltid	Påsmurte knekkebrød og grønnsaker
14.30– 16.30	Tilbake fra utedag / tur	Ta del i å rydde det de klarer iht egne forutsetninger.
14.30	Utegrupper: Utelek på lekeplassen	Alle rydder det de har holdt på med også de som går tidligere
15.00	Tidligvakt førskolelærer går	
15.30	Ettermiddagsmat	
15.45	Tidligvakt assistent går	
16.15	Ryddetid	
16.30	Mellomvakt tidlig assistent går Mellomvakt sein, assistent går Barnehagen stengt. Seinvakt går.	
NB!	Gi alltid beskjed til personalet når barnet er hentet!!!	Bleieskift og stell gjøres morgen før vi går ut, etter lunsj og etter soving / hvilestund. Bleieskift og stell utføres for øvrig etter behov.
		Blir barnet hentet av andre enn foreldre, SKAL barnehagen alltid ha beskjed

Grønn gruppe	MANDAG	TIRSDAG	ONSDAG	TORSDAG	FREDAG
INHOLD HVA	Arbeidsprogram: vanne blomster Samling Dagtavle, sang, dans temaarbeid Utegrupper; samlet eller vekselvis utelek og aktivitet i gruppe på utelekeplassen Lunsj: brødmatt og assortert pålegg og grønnsaker	Turdag i nærmiljøet Benytte leiet lokale ved Svartediket vel, lekeplassområdet, idrettsplass og friluftsområde Lunsj: Påsmurt mat eller varmmat Daglig leder administrasjonstid	Samling – Dagtavle, sang, og eventyr, Temaarbeid iht ukeplan. Vis og fortell-samling Utegrupper; samlet eller vekselvis utelek og aktivitet i gruppe på utelekeplassen Lunsj: korn og gryn produkter eller grøt Daglig leder administrasjonstid	Turdag i nærmiljøet Benytte leiet lokale ved Svartediket vel, lekeplassområdet, idrettsplass og friluftsområde Lunsj: Påsmurt mat eller varmmat Arbeidsprogram: vanne blomster	Musikksamling; sang, musikk, dans, instrumenter Utegrupper; Gruppedit utelek og aktivitet på utelekeplassen Arbeidsprogram: Koste ute. Vanne blomster Lunsj: varm mat
FREMGANG- MÅTE HVORDAN	Vi arbeider med tema i gruppene i samsvar med uke/ månedsplan i årsplan Vanne blomster inne og ute ved behov. Barna tas med i arbeidet Barnestyrt rollelek og aktivitet i gruppene	Heldagsutflukt. Gå fra barnehagen kl. 09.30. Komme tilbake kl. 14.30 Gjennomføre formelle læringsaktiviteter iht tema i årsplan. Ta med påsmurt mat, mat til tilberedning i velforeningshuset eller bålmat. Utelek i gruppene på ettermiddagen eller inne ved behov.	Dagtavle; månedssang, sanger, rim, regler, dikt, eventyr, fortellinger Formelle og/ eller uformelle læringsaktiviteter inne og ute i gruppene. Ha med egen leke hjemmefra som de viser frem og vi samtaler rundt. Barnestyrt rollelek og aktivitet i gruppene	Heldagsutflukt. Gå fra barnehagen kl. 09.30. Komme tilbake kl. 14.30 Gjennomføre formelle læringsaktiviteter iht tema i årsplan Ta med påsmurt mat, mat til tilberedning i velforeningshuset eller bålmat. Utelek i gruppene på ettermiddagen eller inne ved behov.	Musikksamling: Dagtavle, sang, musikk, dans, sangleker, instrumenter vi har laget selv. Vi har felles samling for gruppen Barna hjelper til i sin gruppe etter ønske og mestring, med å koste fallmatter, trapper og terrasse i utetiden. Barna tas med i valg av rollelek og et utvalg aktiviteter i gruppene Vanne blomster inne og ute ved behov. Barna tas med i arbeidet
MÅL HVORFOR	Øve språk og fortellerkunst. Øve begreper og utvikle språkforståelsen. Utvikle evne til å lytte og turtaking. Være medvirkende og medbestemmende. Ta del i arbeidsfellesskap Øvelse i å ta ordet, formidle seg, bygge setninger, bygge og utvikle språkforståelsen. Lytte Være ute minimum 4-5 timer hver dag hele uken	Felles opplevelse. Bli kjent med naturen og lokalmiljøet. Div. uteaktiviteter/ friluftsliv for å bli glad i naturen og få bruke alle sansene våre. Fysisk fostring. (Ut)forskning og eksperimentering av tema gjennom Kunst, kultur og kreativitet eller natur, teknikk, miljø og matematikk. Sosial ferdigheter	Øve språk og fortellerkunst. Øve inn begreper; språklig og matematiske. Øvelse i å ta ordet, formidle seg, bygge setninger, bygge og utvikle språkforståelsen. Lytte Bearbeide inntrykk via uttrykk.	Felles opplevelse. Bli kjent med naturen og miljøet. Div. uteaktiviteter/ friluftsliv for å bli glad i naturen og få bruke alle sansene våre. Fysisk fostring. Gi barna mange og varierte opplevelser og impulser og gi barna en felles plattform for utvikling av sin lek, språk og vennskap	Samling i gruppen hvor det legges vekt på det musiske -og dramafaglige. Øve inn ulike sanger, sangleker, dans, regler, dramatisere eventyr og fortellinger, musikeventyr mm. Ta i bruk og bli kjent med ulike instrumenter vi lager selv av gjenbruksmateriale og av naturmateriale Språktrening, begreptrening, artikulasjon, rytme. Bruke kroppen til musikk. Være mye ute hver dag